

Figur 83. Mats Roslund och Björn Pettersson visar runstensfragmentet Fnr 30133, ett av två runstensfynd från grävningen (sidan 159). September 1988.

Huvudfas III - Fas 7, 1125 till 1175

Fas 7 utgjorde den första fasen i huvudfas III och sträckte sig tidsmässigt betydligt längre än de andra faserna; ca 50 år från 1125 till 1175. Fas 7 fördelar sig över tre underfaser, fas 7a, 7b och 7c.

I fasen gjorde de starkt förmultnade övre kulturlagren och de många sentida störningarna sig påtagligt gällande och försvårade tolkningsarbetet i fält. Utöver detta försvårades tolkningen av vad som troligtvis var ett uttryck för ett förändrat byggnadsskick under 1100-talet då 1000-talets bruk av kraftiga stensyllar och lergolv övergivits, en utveckling som började visa sig redan i fas 6. Istället byggdes husen nu i större utsträckning på hörnplintar och med trägolv, tekniker som inte lämnar lika tydliga spår efter sig i kulturlagren.

Passagerna blev vidare genom att husen blev något smalare än i föregående fas. Detta underströks i utrymmet mellan tomterna II och III i zon II där en kraftig stenläggning återfanns framför husen 312a och 314a. I passage I ersattes kavelbroläggningen av en c.a. 3,3 m bred stenläggning liknande den halvsekle äldre stensatta processionsväg som påträffades vid grävningar i kv. Humlegården 2006 (Ljung & Wikström 2008:55;72;92ff). I passage III fanns fortfarande spår efter kavelbroläggning av trä.

Byggnadsskicket med dubbla bodar för intensiva specialiserade hantverk vid Stora Gatan slog konsekvent igenom på alla tomterna vid inträdet i huvudfas III. Till följd av att fynden från fas 7 av grävnings- och tolkningstekniska skäl förts upp till fas 8 i fynddatabasen är det svårt att definiera hantverkets art på tomterna II och III, men klart är att den mäktiga pallässjan i skjulet A 34 på tomt III anger en accentuering av en avancerad metallhantering på de sydvästra stadsgårdarna. Fynden av kupellationsmaterial från silverraffinering i anläggningen berättade

att inte endast järn hanterats i skjulet, utan att även ädelmetallhantering bedrivits i större skala. Anläggningen har, åtminstone till del, haft en funktion som proberingsugn för silver (jfr Söderberg & Gustafsson 2007:33ff). Fas 7 markerade början av en hantering och produktion av exklusiva föremål inom tomterna II och III som även varade genom fas 8 och 9.

Hornhantverket tog nu definitivt klivet ut mot zonen mot gatan och dominerade kraftigt hus 186, den östra boden på tomt IV (jfr Pettersson 2007:11). Bod 27 hyste också hornhantverk och liksom i tidigare fasen dröjde sig bilden kvar av att hornhantverk och metallhantverk gått hand i hand. En sandstensform för gjutning av kamnitar (Fnr 5948) påträffades vid pallässjan A34 på tomt III (Nordin 1993:52). Men det var inte endast enklare gjutning i kopparlegering för kammakarnas behov som följde med hornhantverket utan, av slaggfynden att döma, också järnsmede i hög utsträckning.

Tomt IV utmärkte sig, liksom i de två tidigare faserna, genom säregna fynd. Liksom i faserna 5 och 6 gav hörnhärdshuset i zon III fynd av en bysantinsk elfenbenskam (Fnr 14279), flertalet glaspärlor och guldfoliepärlor, en glasing och ett fragment amforakeramik. I hus 145 i zon IV påträffades också flera glaspärlor samt två karneolpärlor och två vågskålsfragment. Tomt V visade också en liknande fyndbild, med glaspärlor och bärnsten samt ett litet silverbleck i hus 275.

Under fas 7b byggdes flera hus om på tomterna III, IV och V eller byttes ut. I zon I närmast gatan dominerade kammakeriet. Under fas 7c var husen på tomt I, II och III desamma som i fas 7b, men några av husen på tomterna IV och V bytte skepnad. I dessa stadsgårdars hantverksbodar var kammakeriet fortsatt dominerande i alla underfaserna.

Tomter och hus i fas 7a

Tomt I

Hus 383

A 383 Hus/syllstensrad

Syllstensrad bestående av ca 0,4-0,6 m stora stenar. Huset låg invid stenläggningens A 310/A 333 sydvästra kant. I ruta N(-1) fanns ett mindre lerlager som kan varit rest av ett lergolv. Generellt fanns sydväst om syllraden avsatta lager med viss lerinblandning.

Fynden från huset är förda upp till fas 8.

Passage I

Stenläggning

A 310 Stenläggning

A 333 Stenpackning (gränd?)

En stenlagd passage mellan tomterna I och II. Stenläggningen, som var lagd i 2 lager där det undre lagret var gemensamt för faserna 7 och 8, var ca 2-3,3 m bred. Stenarna, löst satta och ibland med hålrum emellan, varierade i storlek mellan ca 0,2 och 0,5 m och större. Längs den östra kanten stod några stenar på högkant. Bottenlagret var lagt i ett sättlager av gult grus.

Tomt II

Hus utan nr; Bod

Den sydvästra delen av en dubbelbod för hantverk, med en gles stensyll i dess nordvästra del.

Fynden från huset är förda upp till fas 8.

Hus utan nr; Bod

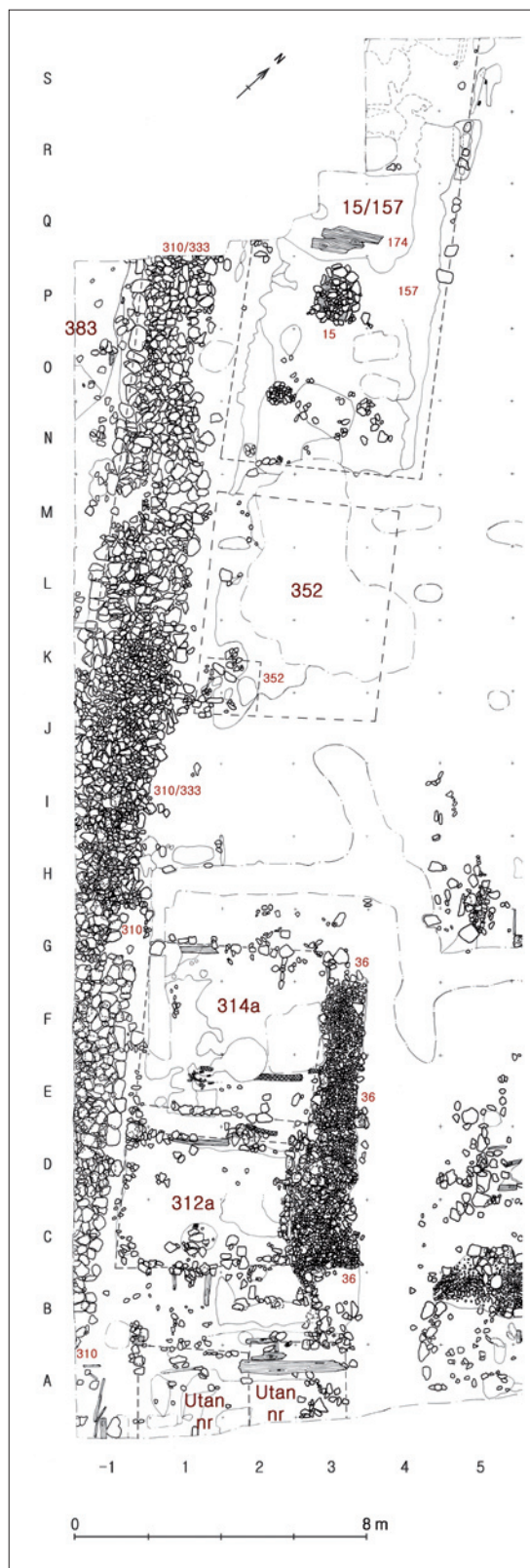
Den nordöstra delen av en dubbelbod för hantverk, med gles och obestämd stensyll.

Fynden är förda upp till fas 8.

Hus 312a; Mitthärdshus

A 36 Stenpackning

A 312 Hus

Figur 85. Tomt I & II i fas 7.

Ett hus på oregelbundet lagd stensyll av ca 0,2-0,4 m stora stenar. En syllstocksrest fanns kvar liggande på den nordvästra syllstensraden. Huset täcktes av ett 0,04-0,06 m tjockt brandlager. Oval mitthärd i sydost, ca 0,8x1 m, där två kantställda stenar, ca 0,4 m stora, kan ha fungerat som gnistskydd mellan härden och den sydöstra vägen. Golv av lera med inblandning av jord och bränd sand. Omedelbart utanför huset i nordost mot passage II fanns en tät stenläggning, A 36.

Fynden från huset är förda upp till fas 8.

Hus 314a; Hantverkshus
A 36 Stenpackning
A 314 Golv

Ett hus med fragmentariska syllstensrader i sydost och nordväst och hörnstenar i norra och västra hörnen. Bevarad del av syllstock i nordväst. Golv av grågul lera, 0,02-0,05 m tjockt, med något grus i ruta E1. Huset delade den täta stenläggningen A 36 med hus 312a.

Fynd: glasingar, glaspärlor, guldfoliepärlor, bärnstensringar, sländtrissa av ben, spelpjäs av

horn, dubbelhelkammor, rembeslag av brons, mycket lerklining, mycket hornspill, kamskenor, hornkilar, deglar, brynen, föremål av järn och kopparlegering, något smidesslagg, allmänt äldre svartgods, AII och BIIä-gods. Se även fynd i hus 314b, fas 8, vars fynd delvis delas med fynd från fas 7.

Hus 352; Hörnhärdshus
A 352 Härd

Ett fragmentariskt bevarat hus vars manifesta rester begränsade sig till en trolig hörnhärd i rutorna J1-2 & K1-2. Området stördes av en stor sentida nedgrävning, och husets utbredning är hypotetisk.

Hus 15/157; Mitthärdshus
A 15 Hus
A 157 Lergolv
A 174 Lergolv

Ett hus utan stensyll förutom en fragmentarisk sträng i den nordöstra vägglinjen, och ett 0,05-

Figur 86. Delar av tomterna II och III, fas 7. Lufoto från sydväst. Hus 24 med hörnhärd och sin klena sydöstra syllstensrad i bildens övre vänstra kvadrant. Längst till höger ässjan/proberingsugnen A 34 och stenläggningen A 36 i det nedre högra hörnet.

0,06 m tjockt lergolv. Lergolvet representerades i nordväst av A 157, en 0,05-0,18 m tjock ljusgrå leryta. Oval mitthärd, 1,25x1,65 m stor, med 0,25-0,45 m stora kantstenar som omgärdade en stenpackning av 0,1-0,3 m stora stenar. I ruta O2 låg en ca 0,8x0,65 m stor oval stensamling, lagd av 0,05x0,23 m stora stenar och täckt av ett decimetertjockt sandlager. Anläggningen var ej eldpåverkad. Lergolvet A 174 nordväst om mitthärden har förts till huset, men bör enligt en anteckning i fasrapporten egentligen ha varit ett eget hus som ej gått att skilja ut från hus 15/157 av gräv- och dokumentationstekniska skäl.

Passage II

Inga anläggningar har markerats i passage II.

Tomt III

Hus 27; Bod, smedja

A 27 Härd/ugn

Del av dubbelbod. Syllstenar i de västra och norra hörnen och i den nordöstra vägglinjen. Stenkantad härd med fyllning av mindre stenar, bränd lera, aska och sot, allt hårt bränt.

Fynden från huset är förda upp till fas 8.

Hus utan nr; Bod

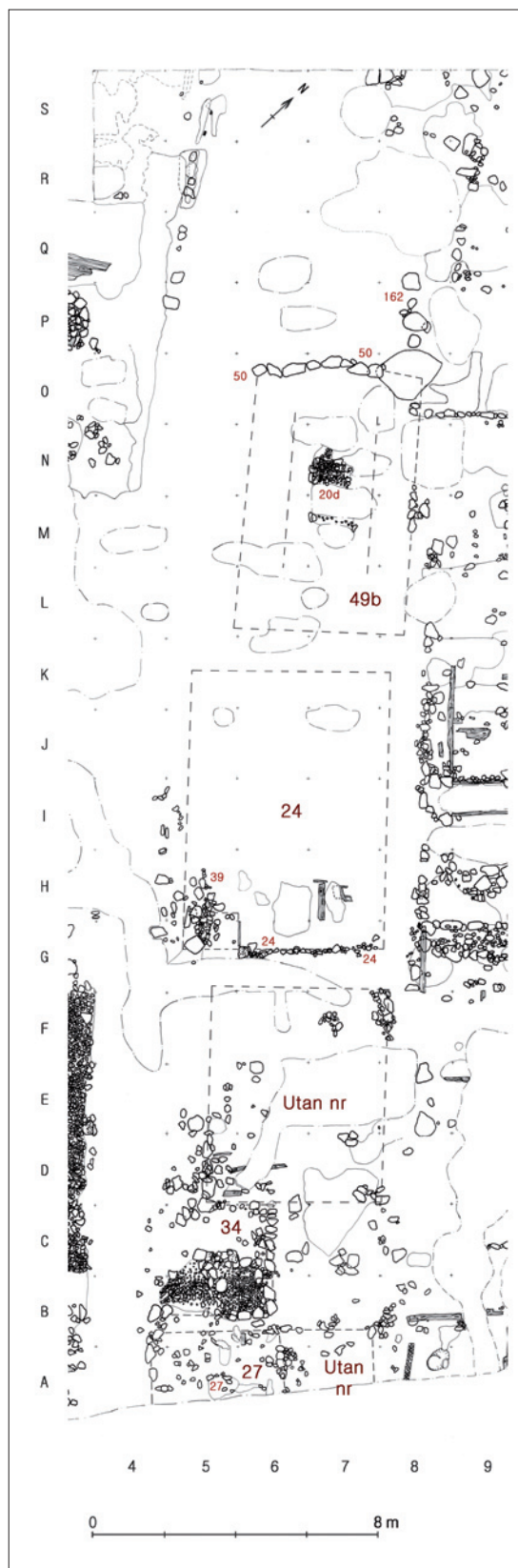
Byggnad som bildade dubbelbod tillsammans med hus 27. Hörnsten i norr. Golvnivån syns i profil 5 som lager 86, enligt uppgift i fasrapport.

Hus 34; Pallässa/proberingsugn med skjul

A 34 Härd

Ett litet hus eller skjul om ca 3x3,2 m med en ca 2x1,6 m stor ässa på pall i det östra hörnet, avgränsad av större stenar om ca 0,3-0,4 m och fylld med ljus lerig grusblandad sand och knyt-nävsstora stenar. Härdfyllningens tjocklek var upp till 0,13 m.

Fynd: kupellationsmaterial från silver-raffinering (Fnr 5952), gjutform av sandsten för gjutning av kamnitar (Fnr 5948), järnklumpar, smidesslagg.

Figur 87. Tomt III i fas 7.

Hus utan nr

Ett hypotetiskt hus sammansatt av fragmentariska syllrester. Platsen var störd av sentida nedgrävningar.

Hus 24; Hörnhärdshus

A 24 Syllstensrad

A 39 Syllstensrad

Syllstensrad av mindre stenar i sydost. En sten-samling i söder har tolkats som hörnhärd. Svaga rester av lergolv nordväst om syllstensraden. Huset har brunnit. Dess längd är hypotetisk.

Fynd: glaspärlor, ring av kopparlegering, pincett av kopparlegering, sländtrissa av volhynisk skiffer, stora mängder lerklining, något smidesslagg, brynen, AII-gods, AIV och BIIä-gods.

Hus 49b; Mitthärdshus

A 20 Härd

A 49 Hus

A 50 Hus

Hus 44/49 från fas 6 stod kvar i skepnad av hus 49b i fas 7. Mitthärden utgjordes av härd 20d som följt genom faserna 4 (20a i hus 50), 5 (20b i hus 56) och 6 (20c i hus 44/49a). Platsen för huset var skadad av en mängd sentida nedgrävningar.

Fynd: korall (Fnr 9483), sammansatt enkelkam, sandstensbryne, flertalet oidentifierade järnföremål, några vävtyngder, hornspill, nål av kopparlegering, allmänt äldre svartgods, AII, AIV och BIIy-gods. Huset delar fynd med fynd som förts upp från hus 44/49 i fas 6.

Utomhusyta längst upp på tomt III

A 162 Syllstensrad?

Längst upp på tomten löpte en stenrad i riktning NV-SO bestående av mellan 0,3 m och 0,5 m stora stenar.

Tomt IV

Hus 183; Bod, smedja

A 183 Hus bod smedja

A 184 Tunna i hus 183

Figur 88. Tomt IV i fas 7.

Ett hus på syllstockar lagda direkt på marken, förutom en hörnsten i västra hörnet. Bevarade delar av syllstockar fanns i nordväst, sydväst och i nordost. Golvet var av ljus lerig sand med fläckar av vit lera och sot. I golvet fanns en nedgrävning för A 184, en tunna i svepteknik med träbotten innehållande sand, smidesslagg och järn.

Fynd: smidesslagg, deglar och fragment av kopparlegering.

Hus 186; Bod, kammakeri

A 186 Hus - (bod?)

A 297 Ev hus

Syllstenar i nordväst, vekare fragmentarisk syll i sydväst och i nordost samt en invändig SV-NO stenrad (A 297) som antydde en rumsindelning. En inre stolpe fanns i det sydöstra rummet närmast schaktväggen. Golvet var av grå lera. I ruta B10 fanns en samling skörbränd sten på ett avsatt lager mot lergolvet.

Fynd: läderpung med glaspärlor & ringar av kopparlegering (Fnr 15450), nyckel av kopparlegering, smärre mängder smidesslagg, stora mängder hornspill.

Hus 414; Flerfunktionshus

A 414

A 414 saknar anläggningsbeskrivning. Skiktbeskrivningen beskriver avsatt jord med sot, kol och lerinslag. Planen visar en stensyll i nordost med hörnstenar i väst, ost och norr samt en kraftigare mellansten i nordost som kan antyda ett ramverk för skiftesverk eller en dörrpost. Huset var kraftigt stört av sentida nedgrävningar.

Hus 177; Hörnhärdshus

A 177 Hus

A 249 Härd

A 250 Stensamling

Ett hus med syllstenar partiellt i den sydvästra vägglinjen och i hörnen, samt en kraftigare hörnsten i syd. En inre stenrad markerade en rumsindelning i husets nordvästra del. Golvet av jord med inslag av kol, sot, sand och lerfläckar. Hörnhärd fanns i det sydöstra, större rummets norra hörn.

Fynd: elfenbenskam (Fnr 14279), glasing (Fnr 14995), flertalet glas- och guldfoliepärlor, tinblbein, vinare, oidentifierade föremål av järn och kopparlegering, sammansatta enkelkammar, vävtyngder i det södra rummets NV hörn, brynen, amforagods, allmänt äldre svartgods, AII, AIV och CI-gods.

Hus 145; Mitthärdshus

A 144 Syllstensrad med golv och härd

A 145 Hus med golv

A 146 Syllstensrad

A 179 Hus

A 182 Hus

Ett hus på gles stensyll, med en jordgrävd stolpe i östra hörnet. Kraftig hörnsten i norr (A 146). I den sydöstra vägglinjen låg en bränd trästock löpande i SV-NO riktning. Grusigt lergolv. A 179 bildade inre strukturer av stenrader, trärester och ett flätverk löpande SV-NO i rutorna K9-10. Mitthärd i norra delen av huset.

Fynd: vågskålsfragment (Fnr 15671 & 15672), karneolpärlor (Fnr 15284 och 15285), flertalet glaspärlor, sländtrissor varav en av volhynisk skiffer, sisare, vinare, bennål, kammar, en malsten av sandstensskiffer, rembeslag av kopparlegering, brynen, hornspill, något degel-fragment, vävtyngd, AII och AIV-gods.

Utomhusyta längst upp på tomt IV

A 151 Lergolv + syllstenar?

A 215 Grusgolv, syllstenar

Nordväst om hus 145, vid tomtens ände, låg A 151 som ej relaterats till något hus; en gråbrun leryta med stora nivåskillnader och stenar i NV-SO riktning. I ruta Q10 fanns även ett brandlager på leran. Nordväst om A 151 låg grusytan A 215, ett 0,02-0,03 m tjockt gult gruslager.

Passage III

A 231 "Röse", utfyllnad & syllstensrader

A 241 Lagd sten i gränd

A 280 Träbeläggning i gränd

A 293 Kavelbro

A 305 Flätverk

Den sydöstra halvan av passagen visade fragmentariska spår av kavelbroläggning. I rutorna M11-12 bröts passagen av ett SV-NO löpande flätverksstaket tvärs över passagen. Längst i sydost avgränsades passagen från tomt V av ett flätverksstaket A 305. Längst i nordväst låg kraftiga stenpackningar, där A 241 var en fint lagd rad stenar på högkant. I stensamlingen A 231 intill hus 287 hade alla lager kraftigt fallit ned mot passagerännan.

Tomt V

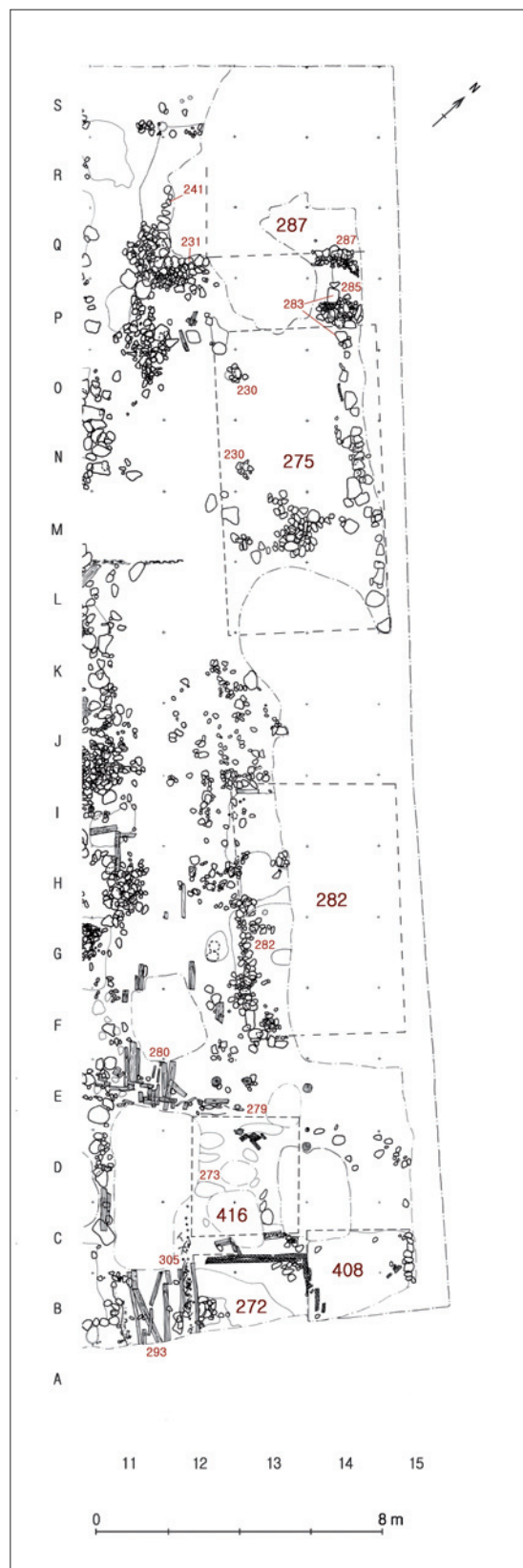
Hus 272; Bod, kammakeri och smedja
A 272 Bod

Ett litet knuttimrat hus utan stensyll som bildade dubbelbod tillsammans med hus 408. Tre mestadels förkolnade stockvarv fanns bevarade av den nordvästra väggen, två i den sydvästra och två i den nordöstra. Golvet var ett orangegult sandgolv. I söder låg en härd eller ässja som bevarats i tre nivåer och som bestod av en härdplatta av sten på lera och mo. Huset har brunnit.

Fynd: silvermynt, vikingatida tysk efterprägling (Fnr 22087), fragment av fönsterglas (Fnr 22074), glaspärlor, sammansatta enkelkammar, dubbelhelkammar, sandstensslipsten, fragment av järn och kopparlegering, deglar, blästermunstycke, hornkilar, hornspill & halvfabrikat, kamfragment, brynen, samt AII, AIV och BIIygods.

Hus 408; Bod, kammakeri
A 408 Bod, smedja
A 409 Hus bod

En byggnad som bildade dubbelbod tillsammans med hus 272. I nordost låg en i NV-SO riktning löpande syllstenstrad av tätt lagda ca 0,2-0,25 m stora stenar. I väst fanns rester av NV-SO löpande brända stockar, ev. syllstockar, som delades med hus 272. Huset har brunnit och täcktes av ett orange brandlager av aska och sand. Under brandlagret fanns en nivå bränd sand med kolbitar och smidesslagg som tolkats som golvnivå.

Figur 89. Tomt V i fas 7.

Fynd: hornspill, halvfabrikat av horn, smideslagg, järn, brynen, allmänt äldre svartgods, AII och AIV-gods.

Hus 416; Flerfunktionshus

A 416

A 273 Hus

A 416 saknar anläggningsbeskrivning. A 273 var ett 0,005-0,01 m tjockt fragmentariskt golvlager av sand och silt. I sydost begränsades huset av en syllstocksrest. En 0,2 m bred lerklack anslöt till stocken från nordväst och en likadan klack finns NV i huset och har antagits markera husets nordvästra vägg. Förkolnat trä fanns i nordvästra delen av huset, som troligtvis brunnit. I tvärpassagen nordväst om huset löpte ett flätverksstaket i SV-NO riktning. Huset var genomgrävt av sentida nedgrävningar.

Fynd: glaspärlor, guldfoliepärla, bennål, flertalet skifferbrynen, mycket hornspill, halvfabrikat till kammar, järnfragment, AII och AIV-gods, något BIIä och BIIy-gods.

Tvärpassage

A 279 Flätverk

I tvärpassagen mellan husen fanns spår av ett flätverksstaket.

Hus 282

A 282 Hus

En syllstensrad i sydväst samt rester av SV-NO löpande syllrader i väster och söder fram till den stora sentida nedgrävningen i nordost som stört den större delen av huset. Tolkningen av husets nordostliga utbredning är därför hypotetisk. Golv av lera och sand.

Fynd: vikingatida silvermynt, tyskt obestämbart (Fnr 21762), sländtrissa av ben, bennålar, bärnstenspärla, glaspärlor, sammansatt enkelkam, vävtyngder, brynen, något hornspill, allmänt äldre svartgods, AII och AIV-gods.

Hus 275

A 230 Hus

A 275 Lergolv (+ syllstenar)

A 283 Lergolv syllstenar

Ett större heltäckande lergolv och stora hörnstenar i väst och öst. Husets sydöstra delar var störda av den stora sentida nedgrävningen

Figur 90. Den framrensade bårdplattan i boden 272, fas 7a, samt profil av bårdplatsen med bårdlager tillhörande 272 samt bodarna 267 i fas 7b och 263 i fas 7c. Alla bodarna var kombinerade smedjor och kammakerier. Foto från norr.

i schaktets nordöstra del. Två stenskodda stolphål, A 230, fanns i sydväst och dessa var fyllda med bränd lerklining av ”sandig” typ med tydliga pinnavtryck som indikerade flätverkskonstruktion.

Fynd: doppsko av kopparlegering (Fnr 21734), silverbleck (Fnr 21012), glaspärlor, sammansatt enkelkam, glastråd, sländtrissor varav en av volhynisk skiffer, bennålar, någon degel, något hornspill, vävtyngder, skifferbryne, allmänt svartgods, AII och AIV-gods.

Tvärpassage

A 285 Hård/Ugn

I utrymmet mellan husen låg två stenpackningar av mindre stenar med fyllning av sand och grus.

Hus 287

A 287 Syllstensrad m. lergolv

En i SV-NO riktning löpande syllstensrad och bevarad golvlera i den östra delen. Syllstensraden var bruten i ändarna av sentida störningar. Nordväst om de avsatta lagren med koprolitförekomst och ben, fanns några askfläckar och lera.

Fynd: bärnsten, hornskaff, vävtyngd, svartgods, keramik.

Tomter och hus i underfas 7b

Tomt III

Hus 29

A 29 Stenpackning
A 53 Båtdel
A 54 Hård

Ett vagt hus. I rutorna F-J7-8 låg en omfattande stenpackning av likformiga vassa stenar varav vissa gav ett skärvt och eldpåverkat intryck. På och i stenpackningen fanns rikligt med bränd lerklining samt en stor mängd brända vävtyngder eller blästermunstycken. Delar av stenpackningen har tolkats som rester efter ett hus med hård i östra hörnet. I stenpackningen, sydost om det förmodade huset, låg tre klinkbyggda bord-

läggningsplank, delvis förkolnade. Plankorna låg ej i ursprungligt läge i förhållande till varandra, då klinknaglarna befanns brutna. Ett av borden var laskat på bladlask med två nitar. Anhopningen bordläggningsrester var allt som allt ca 1,45 m lång och 0,5 m bred i plan (figur 138 sidan 161).

Fynd: textiltråd (Fnr 6028), ring av kopparlegering (Fnr 6023), bryne, flinta.

Hus 49c; Mitthärdshus

A 20 Hård

A 49 Hus

A 50 Hus

Hus 49c var väsentligen samma hus som hus 44/49a i fas 7a.

Tomt IV

Hus 185; Bod, kammakeri och smedja

A 185 Hus - bod

Ett hus som avgränsades i nordost av en NV-SO syllstensrad och i nordväst av golvets utbredning. Huset bildade dubbelbod tillsammans med hus 288 i nordost. Golv av grå lera. En hård påträffades på lergolvet i ruta A8, bestående av grus och sand, som avgränsades av knytnävsstora stenar.

Fynd: ett stycke järnmalm (Fnr 15511), glaspärla, deglar, skärvel, en ospecificerad processförpackning från smide, brynen, smideslagg, flinta, oidentifierade föremål av järn och kopparlegering, hornspill och halvfabrikat, hornkil, allmänt äldre svartgods, AII och AIV-gods.

Hus 288; Bod, kammakeri

A 288 Ev. hus

Stenrad i sydväst. I nordost en bränd stock och i nordväst oklar avgränsning. Golvet bestod av jord med ler- och sotinslag. Huset hade förstörts genom brand.

Fynd: benskaff med liljeavslutning (Fnr 15922), hornspill och halvfabrikat, sammansatt enkelkam, glaspärla, degel, brynen, smidesslagg, lerklining, allmänt äldre svartgods, AII och AIV-gods.

Figur 91. Hus tillhörande fas 7b på tomterna III, IV och V.

Hus 415; Flerfunktionshus
A 415

Huset saknar anläggningsbeskrivning. Skiktbeskrivningen beskriver fynd av 12 halva kattkäkar i ruta E10, som inte återfinns som fynd i databasen. Ett fragmentariskt hus som störts av sentida nedgrävningar. Spridda syllstenar fanns bevarade.

Fynd: brasförpackningar, vävtyngd, bryne, hornspill och halvfabrikat, hornkilar, oidentifierade föremål i järn och kopparlegering, flinta, allmänt äldre svartgods, AII och CI-gods.

Hus 167; Hörnhärdshus

A 167 Hus
A 260 Härd

Ett hus med bevarade invändiga stenrader som kan motsvara rumsindelningar och väggbänkar. Hörnhärd fanns i väster i det stora östra rummet. Sandigt golv. Huset fanns kvar i fas 7c som hus 153.

Fynd: bleck av bly (Fnr 15850), halv plommonkärna (Fnr 14381), degel, glaspärla, brynen, hornspill, vävtyngd, tinblsein, spik och söm av järn samt oidentifierade föremål av järn och kopparlegering, lerklining, allmänt äldre svartgods, AII, AIV, BI, BIIy, BIIä och CI-gods.

Hus 144; Mitthärdshus

A 144 Syllstensrad med golv & härd

A 155 Lergolv

A 193 Stenpackning

En ombyggnad av härden och ny golvläggning i hus 145 i fas 7a, utgjorde hus 144 i fas 7b. Grusigt lergolv. A 155 var ett lergolv i rutorna KL9-10.

Fynd: 3 silvermynt Goslar 991-1040, Speyer 1067-74 och obestämbart Tyskland, vikingatid (Fnr 13682), silvermynt obestämbart Tyskland, vikingatid (Fnr 13681), uppståndelseägg (Fnr 18668), pilspets av järn (Fnr 13981), glaspärla, glasing, vinare, laggstavar, brynen, bennålar, deglar, keramiskt kupellationsmaterial, ässjefodrning av sandmagrad lera, möjligen från smältning av kopparlegering, dubbelhelkammars, tandplattor till kammar, hornspill, lerklining, smidesslagg, spik och nit, oidentifierade järnföremål, allmänt äldre svartgods, AII, BI, BIIä och CI-gods.

Passage III

A 284 Broläggning i gränd

I rutorna B11, E11 och GHI11 fanns bevarade fragment av kavelbroläggning i passagen mellan tomtorna IV och V.

Tomt V

Hus 267; Bod, kammakeri och smedja

A 267 Hus - bod - smedja

En byggnad som bildade dubbelbod tillsammans med hus 407, med en markerad syllstensrad i

sydväst och två stenar i norr samt ett antal i sydost in mot profilen. Golv av jord med förkolnade plankrester. Härdplatta på grågul sand i träram. Huset har brunnit.

Fynd: silvermynt, vikingatida tysk efterprägling (Fnr 22087), gulddroppe (Fnr 29616), glaspärlor, ospecificerad processförpackning från smide, smidesslagg, deglar, brynen, hornspill och halvfabrikat, kamskenor, tandplattor, flertalet hornkilar, flera dubbelhelkammars, sammansatta enkelkammars, islägg, tärning av horn, slipsten av sandsten, malstenar av sandstensskiffer, blästermunstycke, flinta, knivar, oidentifierade järnföremål, allmänt äldre svartgods, AII AIV och BIIy-gods.

Hus 407; Bod, kammakeri och smedja

A 407 Hus, bod

En byggnad som bildade dubbelbod tillsammans med hus 267. Boden avgränsades av en syllstensrad i nordost av 0,1-0,4 m stora stenar och har troligen delat vägg med bod 267 i sydväst. Golv av gulgrön lera, 0,02-0,07 m tjockt. I söder låg en NO-SV löpande kantställd plank som delat golvet, och sydost om denna var golvet av gul mjåla och grus, 0,05-0,1 m tjockt. Flera pinnhål fanns i plankans närhet samt ett 0,25 m djupt stolphål med fyllning av jord. Bodens golv täcktes av avsatt material med inslag av ben, hantverksspill av ben/horn, smidesslagg och några degelfragment. Antydning till en äldre golvnivå av grå lera anades.

Fynd: blyvikt (Fnr 28561), glaspärla, brasförpackningar, deglar, bryne, hornspill, tandplattor, kamskenor, dubbelhelkammars, smidesslagg, allmänt äldre svartgods och AII-gods.

Hus 274; Mitthärdshus

A 274 Härd + golv?

A 261 Härd/golvnivå

A 266 Hus

Vaga rester av en stensyll löpande i NV-SO riktning, med en inre stenrad som antydde en rumsindelning. Rektangulär mitthärd i det sydöstra rummet, byggd av 0,3-0,5 m stora stenar med 0,1-0,15 m stora kantstenar, och täckt av ett 0,1 m tjockt asklager. Härden låg på lera, som

troligtvis var rester av ett golv som endast var fragmentariskt bevarat.

Fynd: uppståndelseägg (Fnr20575), glaspärla, guldfoliepärta, sländtrissa av volhynisk skiffer, vävtyngd, bennålar, brynen, lerklining, hornspill och halvfabrikat, dubbelhelkam, sammansatt enkelkam, malsten av sandstenskiffer, lerklining, kniv, spik och oidentifierade järnföremål, brasförpackning, degel, smidesslagg, allmänt äldre svartgods, AII, AIV, BI och CI-gods.

Tomter och hus i underfas 7c

Tomt IV

Hus 176; Bod, smedja och kammakeri
A 176 Hus (bod)

Spridda syllstenar i nordväst och nordost och en syllstock i nordost med ett pinnhål innanför. Golv av brun fet jord med kol och sot i toppen samt däröver fläckar av vit lera. Stora mängder smidesslagg påträffades nordväst om huset och stora mängder hornspill sydväst därom.

Fynd: glaspärta, deglar, brasförpackning, hornspill och halvfabrikat, mycket smidesslagg, flertalet oidentifierade järnföremål, bryne, malsten av sandstenskiffer, vävtyngd, allmänt äldre svartgods, AII och AIV-gods.

Hus 153; Hörnhärdshus
A 153 Hus

En utveckling av hus 167 i fas 7b men med ett nytt golv och ombyggnad av härdan. Planlösning och härdplacering var i övrigt densamma. Golv av gul sand.

Fynd: vävtyngd, sländtrissor, kalkbruk, brynen, hornspill, bultlåsnävel, lerklining, nål av kopparlegering, nit, spik och oidentifierade järnföremål, brasförpackning, allmänt äldre svartgods, AII, AIV, BII och CI-gods.

Passage III

A 268 Träbeläggning i gränd

Ett väl bevarat fragment av en jämnt lagd kavelbro tvärs över passagen.

Tomt V

Hus 263; Bod, kammakeri och smedja
A 263 Bod

En byggnad som bildade dubbelbod tillsammans med hus 403. I huset fanns ett 0,1-0,15 m tjockt avsatt lager med hornspill, som vattensållades.

Fynd: glaspärta, brynen, hornspill och halvfabrikat, tandplattor, hornkil, dubbelhelkam, deglar, ospecificerad processförpackning från järnsmide, smidesslagg, spik och nit, lerklining, malsten i sandstenskiffer, flinta, allmänt äldre svartgods, AII och AIV-gods.

Hus 403; Bod, kammakeri
A 403 (Hus) Bod

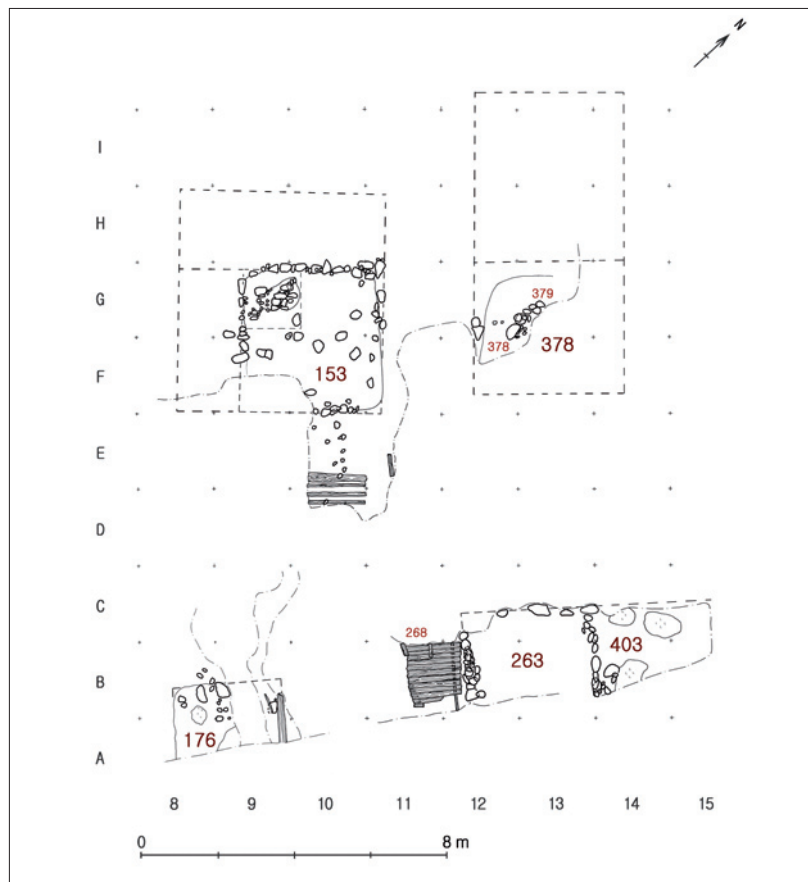
Huset bildade dubbelbod tillsammans med hus 263 och hade ett fläckvis bevarat gult lergolv. Byggnaden var störd av en nedgrävning i nordost.

Fynd: glasring, brynen, hornspill och halvfabrikat, hornkil, tärning av horn, dubbelhelkamar, gjutform av sandsten, hornspill, allmänt äldre svartgods, AII och AIV-gods.

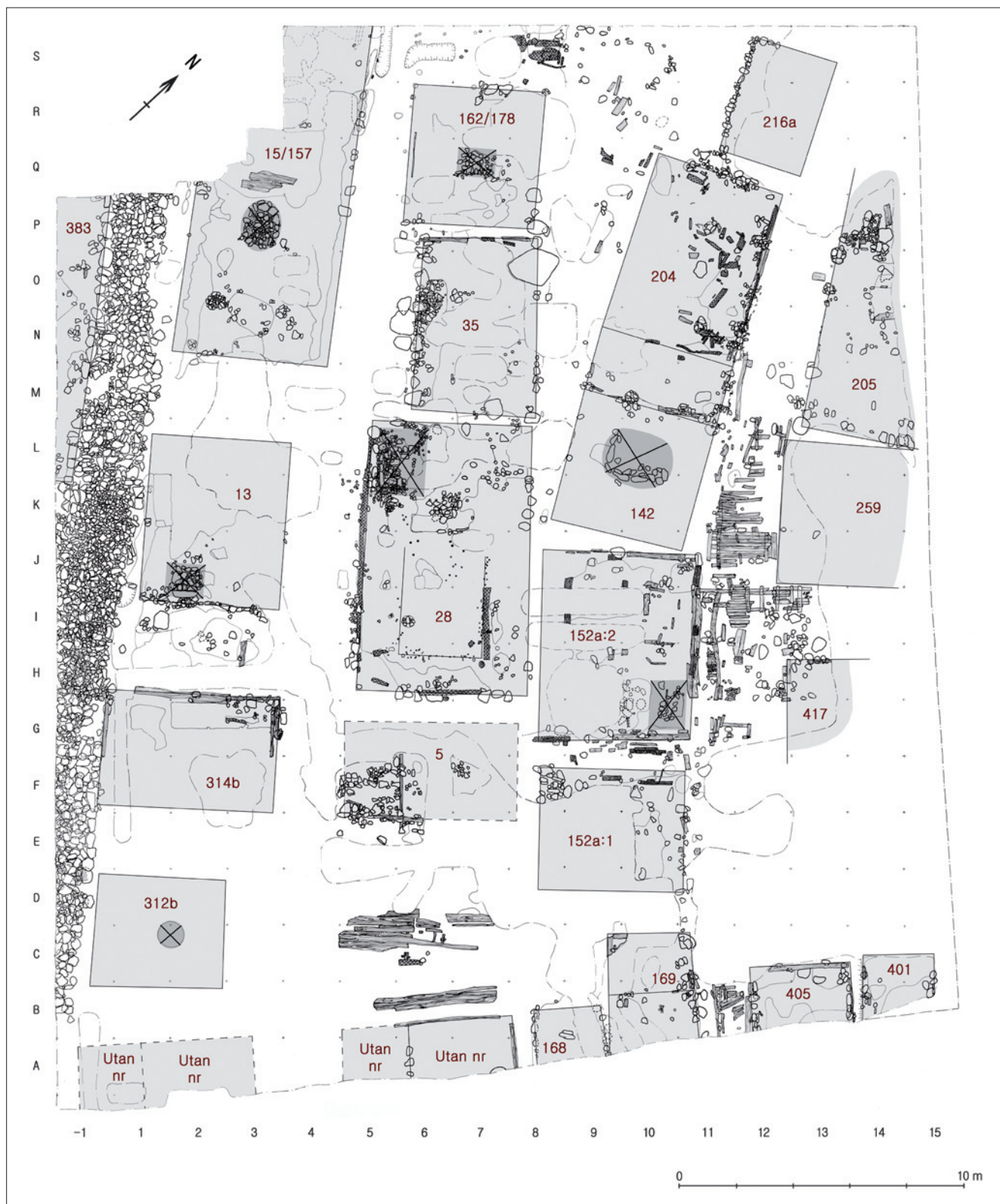
Hus 378; Mitthärdshus
A 378 Härd & lergolv
A 379 Härd

Ny golvyta och ny härd i hus 274 från fas 7b. Golvlera fanns i rutorna F12 G12 G13 och en härdrest i rutorna G12 och G13 som bestod av 2 stenar i söder, ca 0,3-0,4 m stora samt ett antal knytnävsstora stenar norr om de två större som möjligen ingått i en kantkedja. Härdan låg på samma plats som härd 274 i underliggande underfas och är en sammanläggning av de två anläggningarna A 378 och A 379. Härdan täcktes av ett 0,1 m tjockt brandlager med aska och sot. Huset har brunnit.

Fynd: smärre mängder lerklining och hornspill, AII och AIV-gods.

Figur 92. Hus tillhörande fas 7c på tomterna IV och V.

Figur 93. Huvudfas III - Fas 8, 1175 till 1200.

Fas 8, 1175 till 1200

Fas 8 var påtagligt störd av sentida nedgrävningar. Den stora gropen efter bensincisternen i nordost på tomt V var vidare än i de lägre liggande lagren och störde även passage III mellan tomterna IV och V. Jordförbättringsgroparna på tomt III och IV var också större och mera sammanhängande och störde kulturlagren i zon II. Hustolkningarna blir alltmera hypotetiska i de senare faserna, vilket fått tydliga genomslag både i fas 7 och 8.

Tomtbilden i fas 8 skiljde sig från fas 7 genom att de bakre zonerna på tomt IV och V började vrida sig kraftigare norrut medan det bakre partiet av tomt III snarare rätade upp sig mot nordväst, samt att hallen i zon IV på tomt IV ersattes med vad som tolkats som ett sammanbyggt hus med en genomgående förstuga eller svale mellan de bägge byggnadskropparna. På tomten fanns även ett mindre hus längst upp bakom zon IV-miljön. Tomt III fick ett mindre hus utan konstaterad hård mellan hörnhärds-huset 28 och mitthärds-huset i zon IV och det senare var istället påtagligt litet. Stadsgården på tomt II syntes däremot förhållandevis stabil i förhållande till föregående fas.

Den generella bebyggelsestätheten var ungefär densamma som i fas 7, även om passagernas bakre ändar kom att smalna av mera p.g.a. tillägget av de extra byggnaderna på tomt III och IV och tomt IV:s kraftiga nordliga vridning. Markerade syllstensrader saknades och husens vägglinjer har istället fått sökas i hörnstenar och i bevarat liggande timmer. Av det senare att döma bör flera av husen, främst i zon III, ha varit knuttimrade.

Organisationen med dubbla bodar för hantverk mot Stora Gatan bestod men hantverk fanns också starkt representerat i zon II. Tomt II och den angränsande tomt III gav fynd av bearbetad och obearbetad bergkristall genom hela huvudfas III (jfr Dock 1992) och den generella fyndbilden på dessa tomter ger intryck av en närvaro av guldsmeder och juvelerare under flera decennier, en bild som också kan knytas samman med det myntstampsavtryck på bly av

en Knut Erikssonpenning som påträffades i zon II på tomt II i fas 9 (Fnr 869). Knut Erikssons Sigtunamylntning tillhör 1100-talets sista decennier och deponeringen i lager från fas 9 bör vara en sen deposition som antyder en myntningsverksamhet på tomten under 1180-talet, eller en tillverkning av myntstampar hos den guldsmed som kan ha disponerat tomten vid denna tid. Här fanns också spår av finmekaniskt smide i form av bultlåstillverkning, manifesterad i fynd av de keramiska brasförpackningar i vilka sådana lötts samman (figur 121 sidan 149). Från faserna 7 till 10 fanns också 38 kalkstensfossil registrerade (jfr Kresten 2007), varav 14 härrörde från tomt II och i detta sammanhang kan också nämnas ett ryskt uppståndelseägg i hus 314b (Fnr 3390). Fyndmaterialet i det stora hörnhärds-huset 28 på tomt III gav också ett anmärkningsvärt intryck med fynd av bergkristall och en miniatyryxa av kopparlegering (Fnr 13680).

Zon I, hantverkszonen vid Stora Gatan, visade också upp spår av ädelmetallhantering och bultlångsmide, både på tomt II och III. Även flera av bergkristallfynden var att hänföra till zon I. Hantverksbodarna på tomterna IV och V visade dock, liksom i fas 7, istället en markant specialisering på kammakeri. Kammakeriet hus 401 på tomt V visade också fynd av infattningsstenar i glas, vilket ytterligare kan komplicera diskussionen om specialisering och glidningar mellan olika hantverk. Ett generellt intryck från fasen är att fynd av planglas börjar komma just i fas 8 - antingen infiltrationer från senare lager eller också representerar fynden i någon mån den hantering av fönsterglas för kyrkbyggena som kom igång under 1100- och 1200-tal (jfr Henricson 1990:93).

Fyndbilden ger ett i någon mån luxuöst intryck, men här skall framhållas att fynden från hus 312b och 314b delas med fynd från fas 7 som har förts upp till fas 8 för att inte fynden från de svårtolkade lagren från 1100-talets senare del av misstag skulle ges för tidiga dateringar. Fyndbilden i zonerna I och II på tomt II är således giltig både för fas 7 och fas 8.

Passage I hade kvar den stenläggning som lades under fas 7. Passage III, mellan tomt IV och V, hade fortfarande kavelbroläggning som var bäst bevarad i höjd med tomtmitten. Den till synes vida tvärpassagen mellan zon I och II på tomt III kan vara ett bedrägligt intryck, då utbredningen av hus 5 är helt hypotetisk. Den faktiska utbredningen gick inte att avgöra i de söndergrävda lagren.

Tomter och hus i fas 8

Tomt I

Hus 383

A 383 Hus/syllstensrad

Hus 383 från fas 7 ligger kvar även i fas 8.

Fynd, som delas med fas 7: bultlås, mycket hornspill, hornkil, allmänt äldre svartgods, AII, AIV, BIIä, CI och CII-gods.

Passage I

Stenläggning 310/333

A 310 Stenläggning

A 333 Stenpackning (gränd?)

Stenlagd passage mellan tomterna I och II i faserna 7, 8 och 9. Se beskrivning under fas 7a.

Tomt II

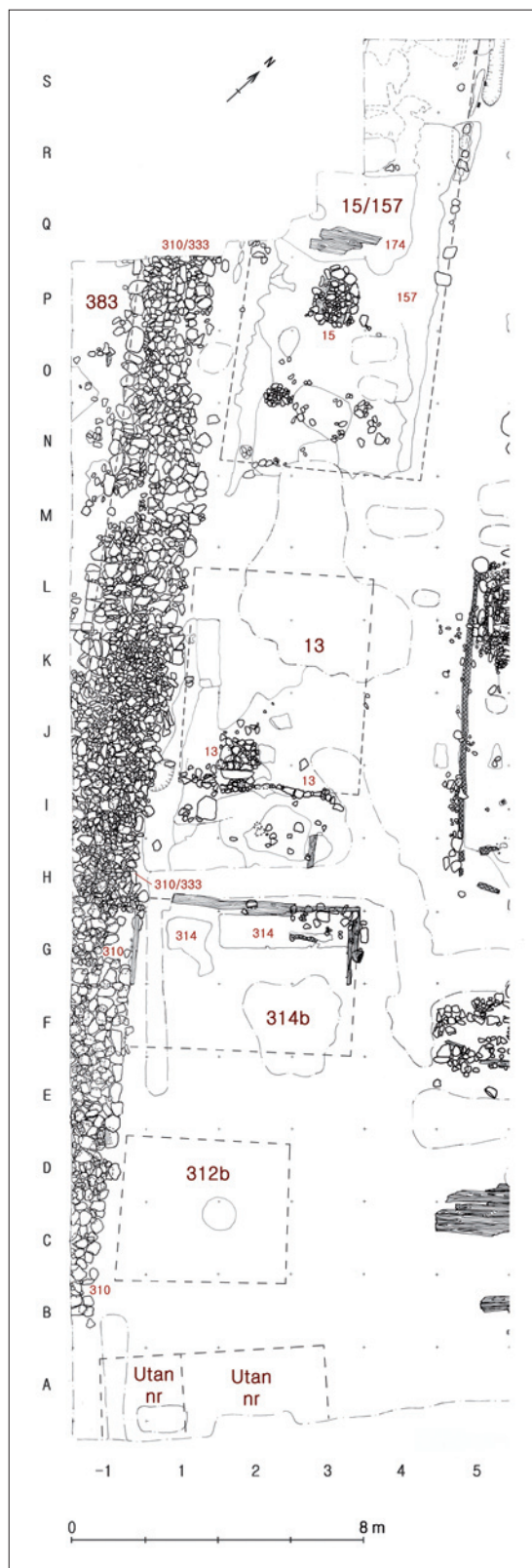
Hus utan nr; Bod

Den sydvästra delen av en hypotetisk dubbelbod, enligt fasrapport tolkad utifrån profilager.

Hus utan nr; Bod

Den nordöstra delen av en hypotetisk dubbelbod, enligt fasrapport tolkad utifrån profilager.

Fynd, delade med fynd från fas 7: bergkristall (Fnr1331), karneolpärla (Fnr1330), kalkstensfossil (Fnr 2923), smidesslagg, blästermunstycken, keramiska processförpackningar från smide,

Figur 94. Tomt I & II i fas 8.

skärvel, deglar, diverse fragment och föremål av kopparlegering, brynen, fragment av glasbägare, hornspill & halvfabrikat, allmänt äldre svartgods, AII, BI, BIIä, BIIy och CI-gods.

Hus 312b; Mitthärdshus, hantverkshus A 312 Hus

A 312b var en liten mitthärd som stratigrafiskt låg mellan A 312a i fas 7 och A 1 i fas 9. Huset anges som möjligt hantverkshus i fasrapportblanketten, något som bekräftas av fyndbilden. Byggnadens utsträckning är hypotetisk.

Fynd, delade med fynd från fas 7: silvermynt (Fnr 22791) (under härden), runben (Fnr 5429), armring av kopparlegering (Fnr 2801), kalkstensfossil (Fnr 2791), obearbetad bergkristall (Fnr 2604), glasringar (Fnr 2315 och 2810), glassländtrissa (Fnr 5851), fragment av glasbägare (Fnr 2360 och 2603), planglas (Fnr 2359), glaspärlor, guldfoliepärlo, bennålar, vävtyngder, malsten av sandstenskiffer, tärning, ring av kopparlegering, del av fot till oljelampa, dubbelhelkammor, brasförpackningar, keramiskt gjutformsfragment, deglar, skärvar, smidesslagg, diverse fragment av kopparlegering, blyföremål, brynen, hornspill, hornkil, kamdelar, allmänt äldre svartgods, AII, AIV, BIIä, BIIy och CI-gods.

Hus 314b; Hantverkshus A 314 Golv

Syllstockar i sydväst, nordväst och nordost, som till övervägande del vilade direkt på marken. Spridda syllstenar eller hörnstenar fanns i de västra och norra hörnen samt en syllsten vid mitten av den nordvästra väggen. Huset täcktes av ett avsatt lager med kraftig inblandning av horn- och bentspill och även i tvärpassagen nordväst om huset fanns ett kraftigt hornspillslager.

Fynd, delade med fynd från fas 7: kalkstensfossil (Fnr 1639, 1960, 2264, 3019, 3063 och 3398), uppståndelseägg (Fnr 3390), runben (Fnr 2841), guld/glasclousoonnearbete (Fnr 3035), fragment av glasbägare (Fnr 1663), glasringar (Fnr 1957 och 3036), fingerring

av bärnsten (Fnr 2837), flertalet glaspärlo, guldfoliepärlo, bennålar, nål av kopparlegering, pincetter av kopparlegering, sländtrissor av skiffer, ben och bly, speljä av horn, bultlås, kvartsmagrad ässjefodring med röd invändig förglasning som indicerar intensiv smältning av kopparlegeringar och/eller silver på tomten, fotfragment av oljelampa, dubbelhelkammor, sammansatta enkelkammor, hornspill och halvfabrikat, mycket lerklining, smärre mängder smidesslagg, brasförpackningar, brynen, deglar, vinare, hornjärning, hornspill, kamdelar, kilar samt allmänt äldre svartgods, AII, BIIä, BIIy, CI och CII-gods.

Hus 13; Hörnhärdshus A 13 Syllstensrad ev. härd - lerbänk

En syllstensrad i sydost och en härd med en större avlång sten ställd som reflektor närmast vägglinjen. I tvärpassagen sydost om huset, i anslutning till den sydöstra syllstensraden och över ytan i rutorna H2-3 och I2-3, fanns ett avsatt hornavfallslager med flera kamfragment. Huset har brunnit.

Fynd: kalkstensfossil (Fnr 2961), glaspärlo, gjutrest av tenn, bennål, bryne, smärre mängder hornspill, amforakeramik, allmänt äldre svartgods, AII och AIV-gods.

Figur 95. Hörnhärden till hus 13 på tomt II sedd från norr med sin kraftiga reflektorsten närmast den sydöstra väggen. Fas 8.

Hus 15/157; Hall

A 15 Hus

A 157 Lergolv

A 174 Lergolv

Hus 15/147 från fas 7 låg kvar även i fas 8.

Passage II

Inga anläggningar är markerade i passagen.

Tomt III

Hus utan nr; Bod

Den hypotetiska sydvästra delen av en dubbelbod som tolkats utifrån lager i profil 5 enligt fasrapporten, då stora delar av bodarna förstörts av sentida störningar. Lagren var mycket kolbemängda och sotiga.

Fynd, som delas med fas 7a: kupellationsmaterial från silverraffinering (Fnr 4471), glaspärla, blyföremål, deglar, brasförpackningar, hornspill, mycket smidesslagg, allmänt äldre svartgods, AII, AIV, och BIIä-gods.

Hus utan nr; Bod

Den nordöstra delen av en dubbelbod. Stensyll i sydväst och syllstockar i nordost och i nordväst. Sentida störningar hade tagit det mesta av spåren efter bodarna, men golvlagret syntes enligt fasrapporten i lager 89 i profil 5. Lagren var mycket sotiga och kolbemängda.

Fynd, delade med fas 7a: glaspärla, brasförpackningar, hornspill, två slipstensfragment, brynen, järnklumpar, mycket smidesslagg, allmänt äldre svartgods, AII, AIV, BIIy och BIIä-gods.

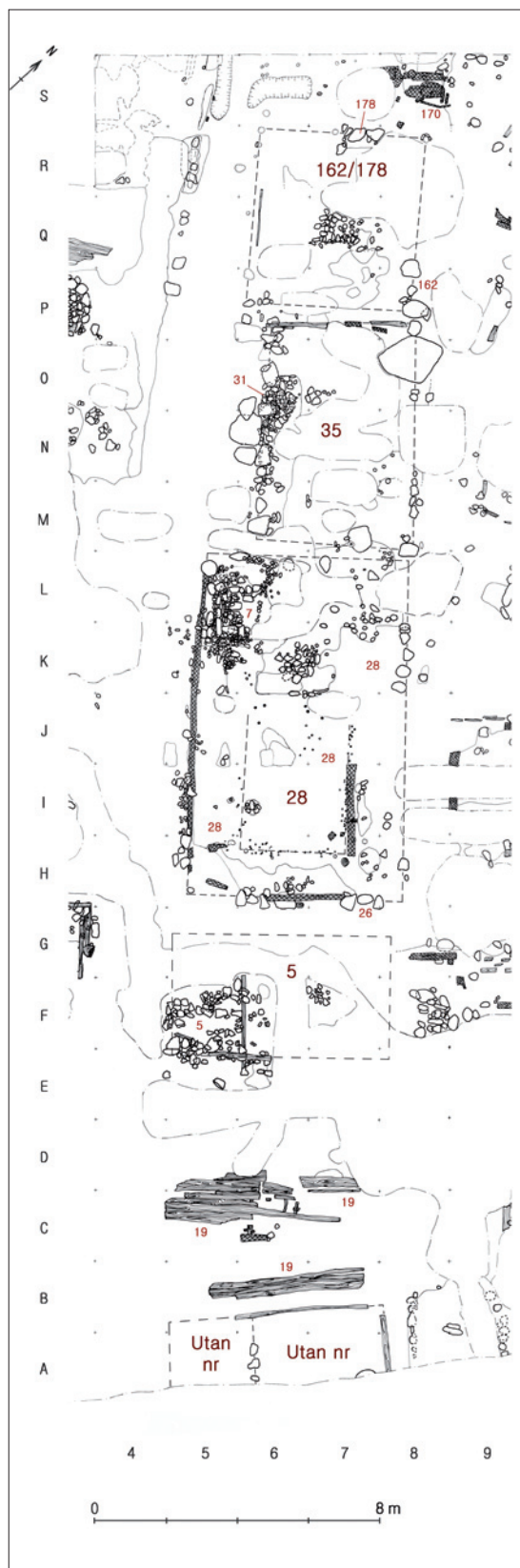
Tvärpassage

A 19 Träggolv + plank

Ett antal långa plank liggande på vad som tolkats som en utomhusyta.

Hus 5

A 5 Stensyll, stockfragm, husgrund?

Figur 96. Tomt III i fas 8.

Husrest bestående av syllstock med stenar och en yta av gult grus. Huset har brunnit, bevarat trä var förkolnat. Anläggningen var starkt störd av sentida nedgrävningar, varför husets exakta utbredning inte kan avgöras.

Fynd: skärvel, bronsnål, sländten av ben, bryne, degel, glaspärla, AII-gods.

Hus 28; Hörnhärdshus

A 7 Härd

A 26 Syllstensrad (trol.)

A 28 Hus/lergolv

Ett hus med glesa syllstensrader utan hörnstenar. Syllstockar fanns i sydväst och i sydost. Huset hade ett kompakt ljusgrått lergolv med en mjuk svacka i mitten av huset. Rester av flätverkspinnar i sydväst, sydost och i nordost bildade en öppen fyrkant invändigt, möjligen spår efter väggbänkar. Ett större invändigt stolphål fanns i söder. Hörnhärd i väst, vilket var avvikande från den annars vanliga sydliga eller ostliga placeringen av hörnhärdar. Torvtak. Huset överlagrades av rödbränd sand med förkolnade träplank och stockfragment, och har således brunnit. Huset stördes i sin nordvästra del av sentida nedgrävningar.

Fynd: miniatyryxa av kopparlegering (Fnr 13680), kanellerad bergkristallpärla (Fnr 5267), glaspärlor, sländtrissor varav en av volhynisk skiffer, bennål eller stylus, dubbelhelkammor, sammansatta enkelkammor, sammansatt dubbelhelkam, fragment av planglas, brynen, 2 vinare, allmänt äldre svartgods, AII, AIV och BIIy-gods.

Hus 35

A 31 Härd

A 35 Syllstensrad

Ett hus med stensyll i sydväst och hörnstenar i alla hörn. Ingångsstenar fanns i sydväst ut mot passagen i ruta N6, mitt i den sydvästra vägglinjen. Stensamlingen i sydväst, A 31, beskrivs i anläggningsbeskrivningen som en härd med aska, lera och skörbränd sten. Huset har brunnit och har haft torvtak.

Fynd: bärnsten, bultlåsnyckel, rembeslag av kopparlegering, oidentifierat silverföremål, fragment av planglas, bennål, flertalet oidentifierade järnföremål, vävtyngd, allmänt äldre svartgods, AII, AIV, BIIy och CI-gods.

Hus 162/178; Hall

A 162 Syllstensrad?

A 178 Härd? - del av

Ett hus med lergolv, mitthärd och torvtak. Det vilade på gles syll, där syllsten förekom var sterna stora (ca 0,3-0,5 m), och huset hade även jordgrävda stolpar i den sydvästra vägglinjen och i det norra hörnet. Huset har brunnit. Bränd sand täckte anläggningen.

Utomhusyta längst upp på tomt III

A 170 Träkonstruktion/infallen vägg?

På utomhusytan bakom hus 162/178 låg ett rött ask/brandlager, A 170, och ett antal brända plankor i SV-NO riktning som tolkas som en väggrest i anläggningsbeskrivningen.

Fynd intill A 170: 2 obestämbare silvermynt (Fnr 14287 och 14288).

Tomt IV

Hus 168; Bod, kammakeri

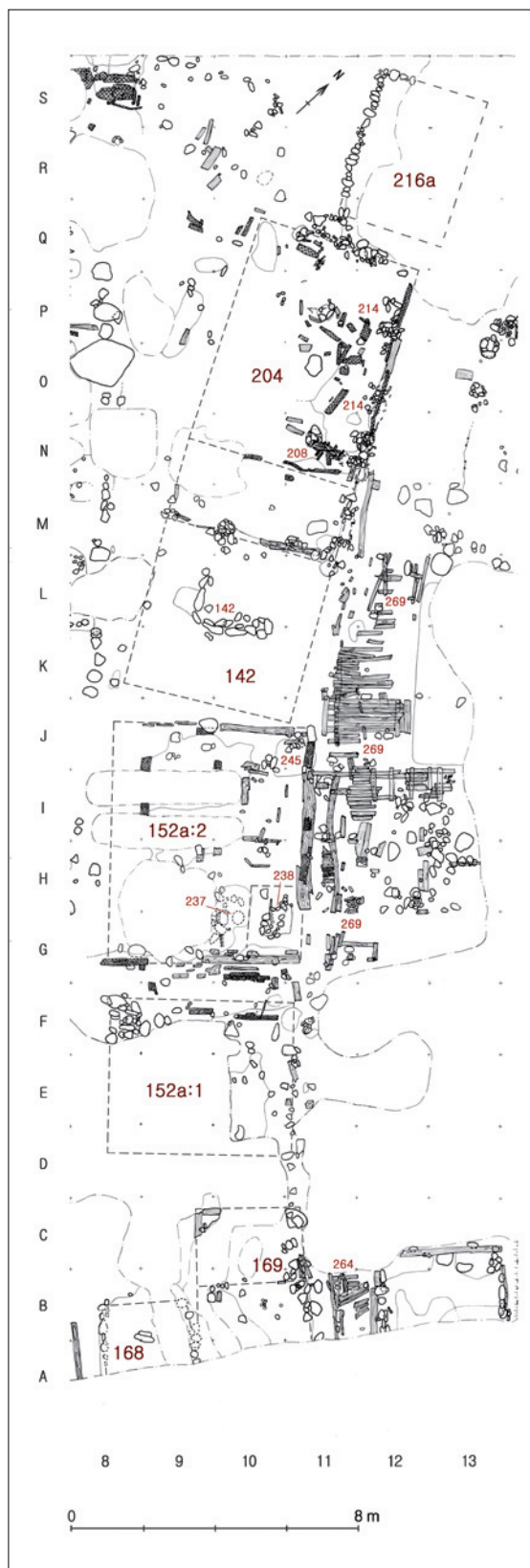
A 168 Hus, bod

Stensyllar i nordost och i sydväst. Golvet var en sand- och askblandad lernivå vars nordvästra avslutning indikerade husets nordvästliga avgränsning.

Fynd: fragment av planglas, sammansatt enkelkam, hornspill och halvfabrikat, kopparlegering, smidesslagg, degelfragment, bryne, AII-gods.

Hus 169; Bod, kammakeri

Gles syllstensrad i nordost. Kraftiga hörnstenar i väster och norr, närmast triangulära i plan och väl avpassade till hörnen. Rester av syllstockar i de västra och östra hörnen. Sot- och jordblandat

Figur 97. Tomt IV i fas 8.

lergolv. Koncentrationer av smidesslagg och hornspill i nordväst.

Fynd: mycket stora mängder hornspill och några halvfabrikat, hornkilar, AIV och BIIä-gods.

Hus 152a:1

A 152 Hus

Ur anläggning 152 har separerats två hus, varav det södra var fragmentariskt och kraftigt stört av en sentida nedgrävning. Syllstensrad i nordost och hörnsyll i väst. I ruta E10 fanns en tunn golvrest av lera och jord.

Fynd: glaspärlor, horntärning, sammansatt dubbelkam, enkelkam, allmänt äldre svartgods, AII och AIV-gods.

Hus 152a:2; Hörnhärdshus

A 152 Hus

A 237 Härd

A 238 Härd

A 245 Byggnad?

Det norra hus 152a var tydligare än det södra. Träsyllan låg mestadels direkt på marken, förutom på en hörnsten i norr och en mellansten mitt i den nordvästra vägglinjen. Golv av lera blandad med avsatt material. Hörnhärd i öster. I den sydöstra tvärpassagen låg brända plank. Huset har brunnit och syllträt var delvis förkolnat. Huset var stört av tre sentida nedgrävningar.

Fynd: sländtrissa av horn, AII, CI, BIIä och BIIy-gods.

Hus 142; Mitthärdshus

A 142 Härd

Rest av en stor, närmast rektangulär mitthärd. Jordgrävda stolpar fanns i de västra och norra hörnen samt två stolpar däremellan. Härden tillhörde ett hus som tolkats som den södra halvan av en större byggnad tillsammans med hus 204 i norr, där de bägge byggnaderna förenats av en gemensam förstuga eller en svale emellan.

Fynd: glaspärla, dubbelhelkam, bryne, degel, allmänt äldre svartgods, AII, AIV och BIIä-gods.

Hus 204

A 204 Lergolv

A 208 Flätverksgärde

A 214 Hus hård syllstock

Intolkat som en del i ett större hus tillsammans med hus 142 i söder. De bägge husen förenades av en genomgående förstuga eller svale. Ramverkshus med stolpar i vägglinjerna samt takbärande stolpar invändigt. Brända träsyllsrester fanns i den östra vägglinjen. I det östra hörnet och i nordväst fanns bränt flätverk, liksom även i passagen strax nordost om den bevarade NV-SO syllstocken i öster. Huset hade fragmentariskt bevarat lergolv. Uppgift om en skörbränd hårdplatta i norr finns i anläggningsbeskrivningen. Torvtak. Huset täcktes av ett orange brandlager med brända takrester av trä.

Fynd: glaspärlor, bryne, diverse oidentifierade järnföremål, allmänt äldre svartgods, AII, AIV och BIIä-gods.

Hus 216a

A 216 Syllstenar/lergolv

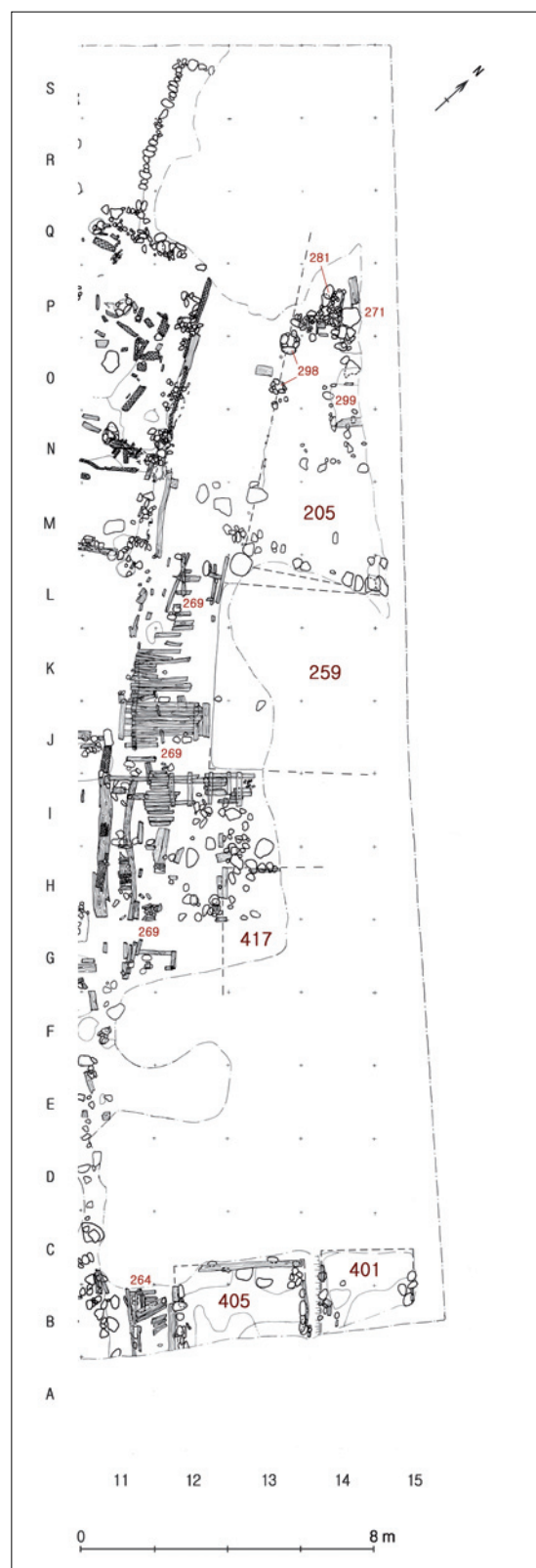
En rad av små tätt lagda syllstenar i NV-SO riktning med ett tydligt hörn i väst. Gult/gulrött lergolv, 0,15 m tjockt, som delvis smet över syllen. Den östra delen av huset var störd av en sentida nedgrävning. Husets utbredning i öster är därför hypotetisk.

Passage III

A 264 Träbrobeläggning, gränd

A 269 Träbeläggning i passage

Kavelbroläggning fanns bevarad längst i söder i ruta B11 och i passagens centrala delar. Plankor var tätt lagda tvärs över träsyllar som låg parallellt längs sidorna. I norr, längs hus 204, fanns ett i NV-SO riktning löpande flätverksstaket. Passagen beskrivs i anläggningsbeskrivningen som 1,6-1,8 m bred. Över och under broläggningen låg mörkbrun jord med mycket ben och keramik.

Figur 98. Tomt V i fas 8.

Tomt V

Hus 405; Bod, kammakeri

A 405 Syllstensrad

Byggnad på syllstensrader löpande i NV-SO riktning i sydväst och i nordost, bestående av 0,2-0,35 m stora stenar, med rester av syllstockar. Den nordvästra vägglinjen markerades av en syllstock vilande direkt på marken.

Fynd: nålhus av ben (Fnr 29519), fragment av glaspärlor (Fnr 29511), glaspärlor, guldfoliepärla, dubbelhelkam, malsten av sandstensskiffer, degelfragment, vävtyngder, brynen, spelpjäser, sländtrissor, mycket hornspill och flertalet halvfabrikat till kammar, allmänt äldre svartgods, AII, AIV, BI, BIIä, BIIy och C-gods.

Hus 401; Bod, kammakeri

A 401 Bod

Två syllstenar i sydväst, med ovanpå liggande syllstocksrester, samt 4 syllstenar i öst. Golv av jordblandad grå lera. På detta låg ett 0,02-0,06 m tjockt brukningslager av hornspill. Golvlagren överlagrades av 0,02-0,03 m aska, huset har brunnit.

Fynd: infattningsstenar av glas (Fnr 28523, 28524 och 29539), flera glaspärlor, dubbelhelkamar, vävtyngd, mycket hornspill, halvfabrikat, kamdelar och hornkilar, brynen.

Hus 417

A 417

En rest av ett hushörn vid den stora sentida nedgrävningen i schaktets nordöstra del. Stensatt syll med rester av syllstockar. Anläggningsbeskrivning saknas. Skiktbeskrivningen anger tunn bränd torv i ytan, därunder avsatta lager med ben, småsten och sand, och stora slaggbitar i norr.

Fynd: några järnföremål och smärre mängder lerklining, allmänt äldre svartgods, AII och AIV-gods.

Hus 259

A 259 Lergolv, yta

Rest av ett 0,1 m tjockt lergolv, med fragment av bränd lera liggande direkt på golvet. Inga syllstenar kunde knytas till detta, som var synligt i profil 14. Huset var stort av den stora sentida nedgrävningen i nordost, varför husets utbredning i denna riktning är hypotetisk.

Hus 205

A 205 Golv

A 271 Härd m hårdplatta

A 298 2 stolphål Golvnivå

A 299 Golv lera delar av syllrad

En fragmentarisk stensyll i söder av 0,2-0,3 m stora stenar, en hörnsten i södra hörnet, samt två stolpar och ett antal pinnhål i vägglinjen i ruta O13. Golv av lerig, sandig och gödselhaltig jord som täcktes av ett 0,02-0,03 m tjockt mörkbrunt avsatt fyndförande lager.

*Figur 99. Ett enkolpion Fnr 4674, funnet sydost om A34, tomt III, fas 7. Höjd 72 mm.
Foto av Gabriel Hildebrand.*

Figur 100. Huvudfas III - Fas 9, 1200 till 1230.

Fas 9, 1200 till 1230

Fas 9 fördelar sig över två underfaser, 9a och 9b. Fasen var mycket störd av sentida nedgrävningar, och delar av tomterna II, IV och i synnerhet tomt V var helt utraderade. Zonerna I och II i tomterna III och IV var störda av trädgårdsmästares Hahnes jordförbättringsarbeten under tidigt 1900-tal och enligt arkiverade anteckningar skall denne ha grävt upp hornspill skyffelvis och hela älghornsskovlar, varför vi kan anta att kammakerihantverket under huvudfas III varit än mera omfattande än vad som framgår av det under grävningen registrerade fyndmaterialet.

Den vridning åt norr av de inre delarna av tomterna IV och V som observerades under fas 8 kvarstod, medan tomterna II och III fortsatte att vara mera rakt NV-SO orienterade. Strukturen med upp till fem hus per stadsgård kvarstod också, och generellt liknade strukturen den från den föregående fasen förutom att det blev något luftigare mellan husen och att passage II var något bredare. Liksom i tidigare faser accentuerades utvecklingen att frånga de kraftiga stensyllarna i huvudfas II till förmån för hörnplintar och mellanstenar, vilket gjorde husens vägglinjer otydliga och flera av hustolkningarna bör betraktas som prövande och hypotetiska mera än fastställda i detalj. Husen 11, 158a och 387 kan ha varit skiftesverkshus, att döma av sina hörn- och mellanstenar.

Systemet med dubbelbodas i zon I kvarstod och kammakeriet dominerade hantverket på tomterna III och IV, där hornspill förekom även i zon II. Verksamheten i kammakarboden ”utan nr” på tomt III visade också en viss inblandning av smide och gjutning. I fasen fanns också fynd av bergkristall och kalkstensfossil, som vittnade om ett vidmakthållande av aktiviteterna inom tomterna II och III från faserna 7 och 8. Hus 1 på tomt II gav två fynd av bergkristall, smidesslagg samt det sekundärdeponerade avtrycket på bly av en myntstamp för ett Knut Erikssonmynt, som bör attribueras till fas 8 (Fnr 869) (jfr Lagerquist 1990). På ytan mellan husen 1 och 387 påträffades runbenet där kungens gästfrihet

hyllas (Fnr 22145) (Gustavson m.fl. 1992:165ff). Även om runben påträffades ända sedan fas 2, var huvudfas III perioden med den mest frekventa förekomsten. Fynden av vävtyngder minskade markant i och med inträdet till fas 9.

Passage I hade kvar den stenläggning som lades ut under fas 7. Passage II visade spår av kavelbroläggning i söder, liksom passage III. Rester av liggande trä påträffades i tvärpassagen mellan zonerna I och II på tomt III, liksom i föregående fas.

I fas 9b skedde förändringar i zon IV på tomt III, där hus 158 fick nytt golv och hård.

Tomter och hus i fas 9a

Tomt I

Hus 399

A 399 Hus

Ett hus sydväst om den stenlagda passagen 310/333. Anläggningsbeskrivningen påpekar att då de stenar som kan ha varit husets syll låg i direkt anslutning till stenpackningen i passagen, var det svårt att avgöra exakt vilka stenar som var syllstenar tillhörande huset. Även fasrapporten ställer frågan om de antagna syllstenarna i själva verket tillhört passagens stenpackning. Golvets lera gick dock fram till de stenar som tolkats som syllstenar, och huset anges synas tydligt i profil 20.

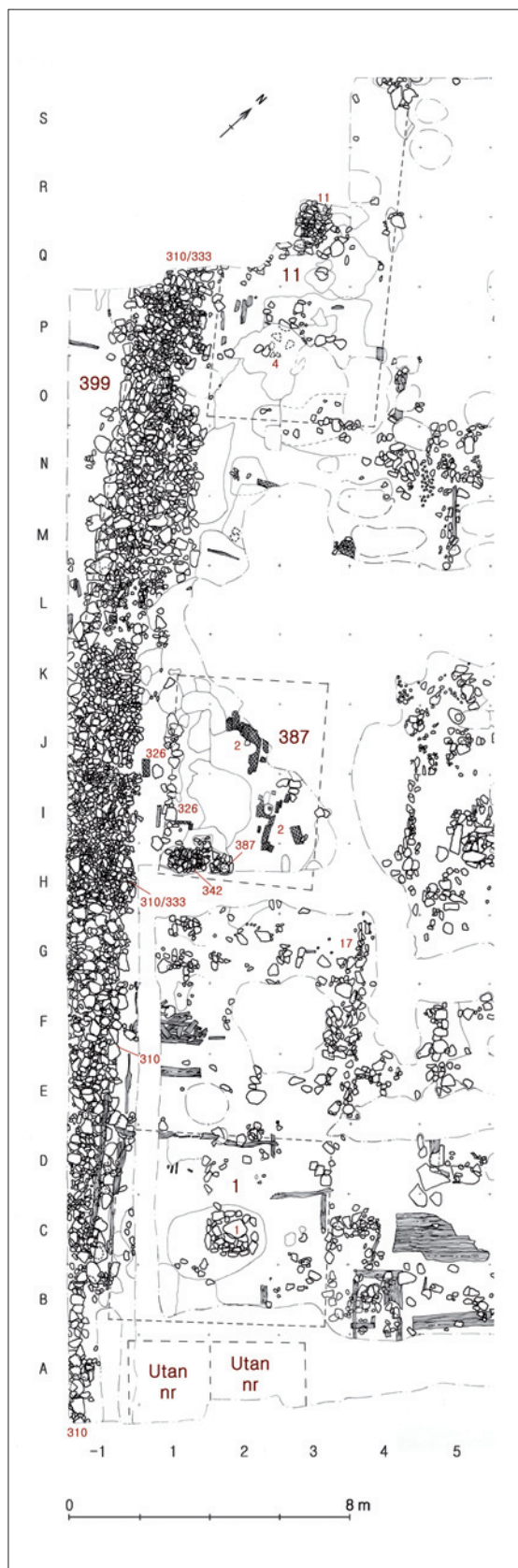
Fynd: dubbelhelkam, sammansatt enkelkam, islägg, glättsten, malsten, lerklining, smärre mängder hornspill, glasfragment, allmänt äldre svartgods, AII, AIV, BIIy-gods.

Passage I

Stenläggning 310/333

A 310 Stenläggning

A 333 Stenpackning (gränd?)

Figur 101. Tomt I & II i fas 9.

Stenlagd passage mellan tomterna I och II i faserna 7, 8 och 9. Se beskrivning under fas 7a.

Tomt II

Hus utan nr; Bod

Del av hypotetisk dubbelbod. Området var stort av sentida nedgrävningar.

Hus utan nr; Bod

Del av hypotetisk dubbelbod. Området var stort av sentida nedgrävningar.

Hus 1; Mitthärdshus

A 1 Härd

En stensatt golvhärd med ett vitt/gult asklager med kol. Något golv kunde ej sättas i samband med härden, husets utbredning är hypotetisk förutom det stöd som ges av trärester i nordväst och i sydväst, som tolkats som syll.

Fynd: myntstampsavtryck på bly av Knut Erikssonpenning (Fnr 869), bergkristall (Fnr 1016 och 1233), blosshållare av järn, sölja av kopparlegering, bryne, hornspill och smidesslagg, allmänt äldre svartgods, AII, BI, BIIä, CI-gods.

Obebyggd yta mellan hus 1 och hus 387

A 17 Syllstensrad

På ytan mellan hus 1 och hus 387 fanns partier av liggande trä och stenrader, men lämningarna har inte bedömts tillräckliga att tolka som husrester.

Fynd: runbenet Fnr 22145, det s.k. "kungabenet".

Hus 387; Hörnhärdshus

A 2 Bränt plankgolv

A 326 Syllstensrad

A 342 Härd+stolphål

A 387 Härd

En syllstensrad i sydväst, hörnsten och spridda stenar i sydost, men annars ingen stensylls-underbyggnad. Huset antas i fasrapporten ha kunnat vara lerklinat på flätverk, då härdens täcktes av mycket krossad bränd lera. Orange asklager

angav att huset haft torvtak. Under brandlagret låg brända plankrester, 0,1-0,36 m breda, som tolkats som ev. plankgolv i anläggningsbeskrivningen. Huset har brunnit.

Fynd: ring av kopparlegering (spänne?) (Fnr 23916), tärning (Fnr 23919), skärvelfragment, bryne, glasfragment, föremål av järn och kopparlegering, dubbelhelkam, smärre mängder hornspill och smidesslagg, AII, BI, BIIä, BIIy och CI-gods.

Hus 11; Mitthärdshus

A 4 Askgrop

A 11 Härd

A 11 var en mitthärd belägen tätt på brandlagret efter hus 15 i fas 8. Spridda syllstenar fanns i sydväst, sydost och i nordost. En lergolvsrest var synlig sydost om härden. I husets sydöstra del fanns ett begränsat asklager, ca 1 m i diam, 0,2 m tjockt.

Fynd: runben (Fnr 1186), mineral/stenkol (Fnr 1776), glaspärla, bennål, planglas, islägg, dubbelhelkamar, oidentifierat järn och kopparlegering, fragment av kvartsmagrad ässjefodring från smältning av kopparlegeringar, lerklining,

brynen, allmänt äldre svartgods, AII, AIII, AIV, BIIä och BIIy-gods.

Passage II

I passagen fanns kavelbrorester utan anläggningsnummer i den sydöstra änden.

Tomt III

Hus utan nr; Bod, kammakeri och smedja

Del av en dubbelbod. Området var stört av en sentida nedgrävning, men golvet beskrivs enligt fasrapporten som synligt i profil 5, lager 67. Stora mängder lerklining/bränd lera i lager 68 kan höra till bodarna, enligt samma källa.

Fynd: glasringar (Fnr 3060, 3061 och 3076), bergkristall (Fnr 3048 och 3085), kalkstensfossil (Fnr 3494), bärnsten, flertalet glaspärlor, brynen, mycket hornspill och halvfabrikat till kammar, deglar, keramisk gjutform, keramiska processförpackningar från järnsmide, allmänt äldre svartgods, AII, AIV och CI-gods.

Hus ”149”; Bod, kammakeri och smedja

Del av dubbelbod. Området var stört av sentida nedgrävning, men golvet var enligt uppgift i fasrapporten för tomten synligt i profil 5, lager 91. Profillagret fortsatte åt nordost till tomt IV, där det fick numret A 149 och behandlades som en separat bod tillhörande den senare tomten. Stora mängder lerklining/bränd lera i lager 68 kan höra till bodarna.

Fynd: försmält mynningsdel av glasbägare (Fnr 3089), flertalet glaspärlor, guldfoliepärla, keramiskt gjutformsfragment, järnsölja, kalkbruk, brynen, deglar, hornspill, smidesslagg, dubbelhelkam, oidentifierade föremål av järn och kopparlegering, AII, CI-gods.

Tvärpassage

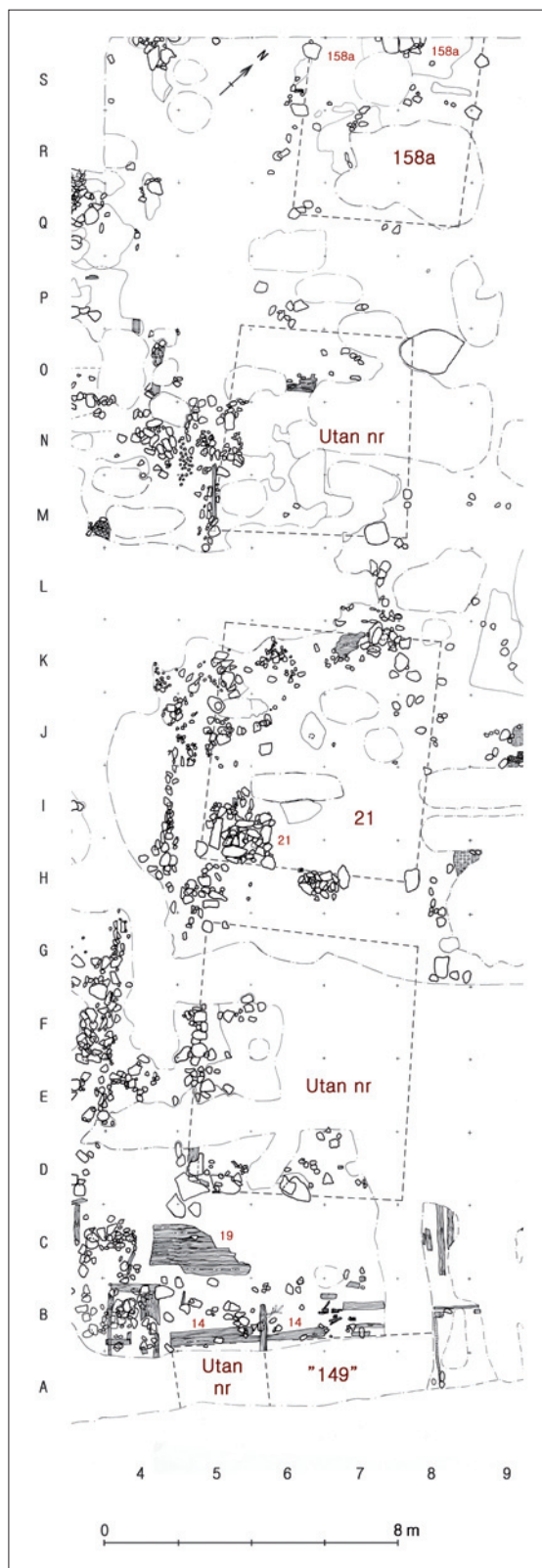
A 14 Träkonstruktion

A 19 Trägolv + plank

Ett antal i SV-NO riktning liggande plank och trästockar.

Figur 102. Det brända torvtaket i hus 387 med sina förkolnade rester av den bärande träkonstruktionen. Den sandiga orange askan är en effekt av eldsvådan, då järnföreningar i jord och sand i torven oxiderat till denna färg. Foto sydost.

Figur 103. Tomt III i fas 9.

Hus utan nr

Rester av lergolv i rutorna E5, E6, F5 och F6. Stora syllstenar i D5 och D6 samt mindre syllstenar i E5 och F5. Ytan var kraftigt störd av sentida nedgrävningar, och i sina ostörda partier täckt av bränd sand, som anges vara samtida med ett brandlager i profil 5, lager 68.

Fynd: guldtråd (Fnr 2625), glaspärlor, enkelkam, spelpjäs av sten, sländtrissa av sten, bennål, degel, smidesslagg, mycket hornspill, hornkilar, brynen, AII, AIV, BIIy (franskt vitbrännande gods) och CI-gods.

Hus 21; Hörnhärdshus

A 21 Härd

Spridda stenar runt om i huset, hörnstenar i söder och i öster. Kraftig hörnhärd i syd med reflektorstenar i sydväst och sydost och ett utrak i NO riktning. I fasrapporten anges den skärviga stenraden ca 1,2 m sydväst om den tänkta vägglinjen som en möjlig rest av en syll till loftgångsstöd. Ett stolphål till en ev. sådan konstruktion fanns i ruta J4.

Fynd: fragment av glaspärlor (Fnr 3958), glastråd, flertalet glaspärlor, guldfoliepärla, glasing, bärnstenspärlor, sländtrissor av ben, vollhynisk skiffer och bly, vinare, en hårlock (Fnr 2055), nål av kopparlegering, nål av järn, hornnål, beslag av kopparlegering, järnbeslag, smärre mängder hornspill och halvfabrikat, 2 skärvelfragment varav ett med gulddroppar, brynen, deglar, dubbelhelkam, flertalet oidentifierade järnföremål, allmänt äldre svartgods, AII, AIV, BIIä, BIIy-gods.

Hus utan nr

Spridda syll- eller mittstenar i den sydvästra vägglinjen. Lerytor i rutorna M5, M6, M7, N5 och N6. Tydlig sydvästlig avgränsning där leran slutat vid en stock. Ytan var störd av sentida nedgrävningar.

Fynd: kalkstensfossil (Fnr 3624), glaspärla, beslag av bly, kammar, hornspill, lera/lerklining, bryne, BI, BIIä, CI, CII-gods.

Hus 158a; Mithärdshus
A 158 Lergolv/härd

Hus 158 utgjordes av två lergolv lagda nästan direkt på varandra, tillhörande underfaserna 9a och 9b. Till det undre lergolvet hörde stenar med aska, tolkade som en härd, varav en sten var en flat häll. Enstaka syllstenar fanns i de sydvästra och nordöstra vägglinjerna. Huset fortsatte åt nordväst, in i profilen och bortom schaktets nordvästra gräns.

Tomt IV

Hus 149; Bod, kammakeri med metallhantverk
A 149 Hus/bod

En byggnad som bildat dubbelbod tillsammans med hus 150 i nordost, och som avgränsades mot det senare av en stock. Den nordvästra avgränsningen markerades av en planka ställd på högkant. Den sydvästra väggen angavs av en smal ränna med trärester i NV-SO riktning. Boden hade lergolv.

Fynd: ringspänne av kopparlegering (Fnr 29413), smidesslagg, degel, föremål av kopparlegering och mycket hornspill och halvfabrikat av horn.

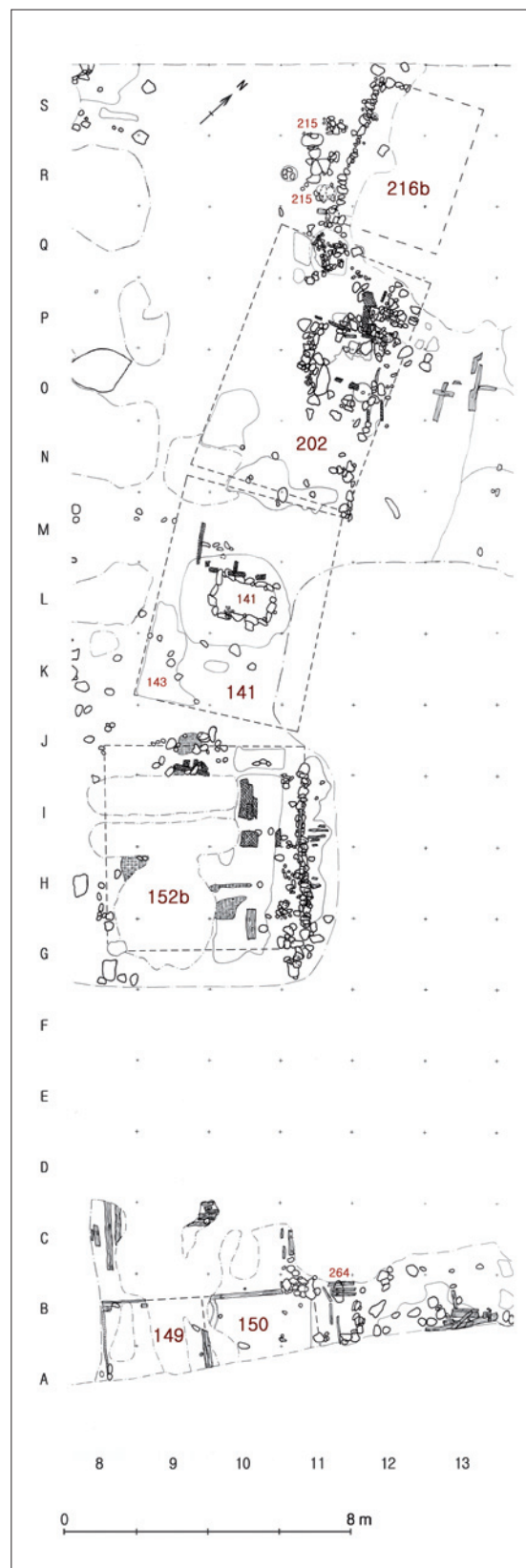
Hus 150; Bod, kammakeri
A 150 Hus/bod

En byggnad som bildat dubbelbod tillsammans med hus 149, som delade syllstock med detta och avgränsades i nordväst av en NV-SO liggande stock. Lergolv. I väst löpte en ränna i NV-SO riktning, ca 0,15 m djup, fylld med hornspill.

Fynd: sammansatt enkelkam med fodral (Fnr 22317), mycket hornspill och halvfabrikat av horn, allmänt äldre svartgods, BIIy-gods.

Hus 152b
A 152 Hus

Fragmentariska husrester som var kraftigt störda av sentida nedgrävningar. Syllstensrad i nordost, hörnsten i syd. Lergolv. Brända plankrester i nordväst.

Figur 104. Tomt IV i fas 9.

Fynd: malsten/löpare av granit (Fnr 13253), järnixa (Fnr 13177), dubbelhelkamar, järnföremål och föremål av kopparlegering, kniv, brynen, mycket lerklining, allmänt äldre svartgods, AII, AIV och BIIä-gods.

Hus 141; Mitthärdshus

A 141 Härd

A 143 Lergolv m. förmodad härd

Rest av en stor rektangulär mitthärd, med kantstenar stående i grusig lera som utgjorde härdens botten. Däröver låg ett 0,1-0,15 m tjockt asklager. Söder om härden fanns ett stycke lergolv, A 143.

Fynd: kalkstensfossil (Fnr 18608), runben (Fnr 17736), glaspärlor, vävtyngd, lerklining, malsten, brynen, dubbelhelkamar, allmänt äldre svartgods, AII, AIV, BI, BIIä och CI-gods.

Hus 202; Mitthärdshus

A 202 Lergolv m härd

Ett lergolv med gles syll i öster, uppblandat med brända lerklumpar i rutorna O12 och P12, möjligen lerklining från en infallen vägg.

Fynd: en hel malsten, inritad i plan (Fnr 26899), tinningring av kopparlegering (Fnr

16774), guldfoliepärta, järnföremål, spikar och nitar, föremål av kopparlegering, degel, brynen, allmänt svartgods, AII, AIV, BI, BIIy, CI-gods.

Hus 216b

A 215 Syllstensrad

A 216b Syllstenar/lergolv

En rad av små tätt lagda syllstenar i NV-SO riktning med ett tydligt hörn i nordväst. Gult/gulrött lergolv, 0,15 m tjockt, som delvis smet över syllen. Den östra delen av huset var störd av en sentida nedgrävning och husets utbredning i öster. På utomhusytan väster om huset låg en samling större stenar, A 215.

Fynd: smärre mängder lerklining, föremål av järn och brons, AII-gods.

Passage III

Kavelbro

A 264 Träbrobeläggning, gränd

Fragment av kavelbro. Spridda plankor i NV-SO och NO-SV riktning. Fragment fanns också längs hus 300 i passagens nordvästra del, samt möjligen längs hus 152b:s nordöstra vägg.

Tomt V

Hus 262; Bod

A 262 Träkonstruktion under lergolv

Hantverksbod. Enstaka syllstenar och lergolv, 0,02-0,1 m tjockt. En träkonstruktion i den sydöstra delen av ruta B13.

Fynd: glasing (Fnr 27448).

Hus 406; Bod

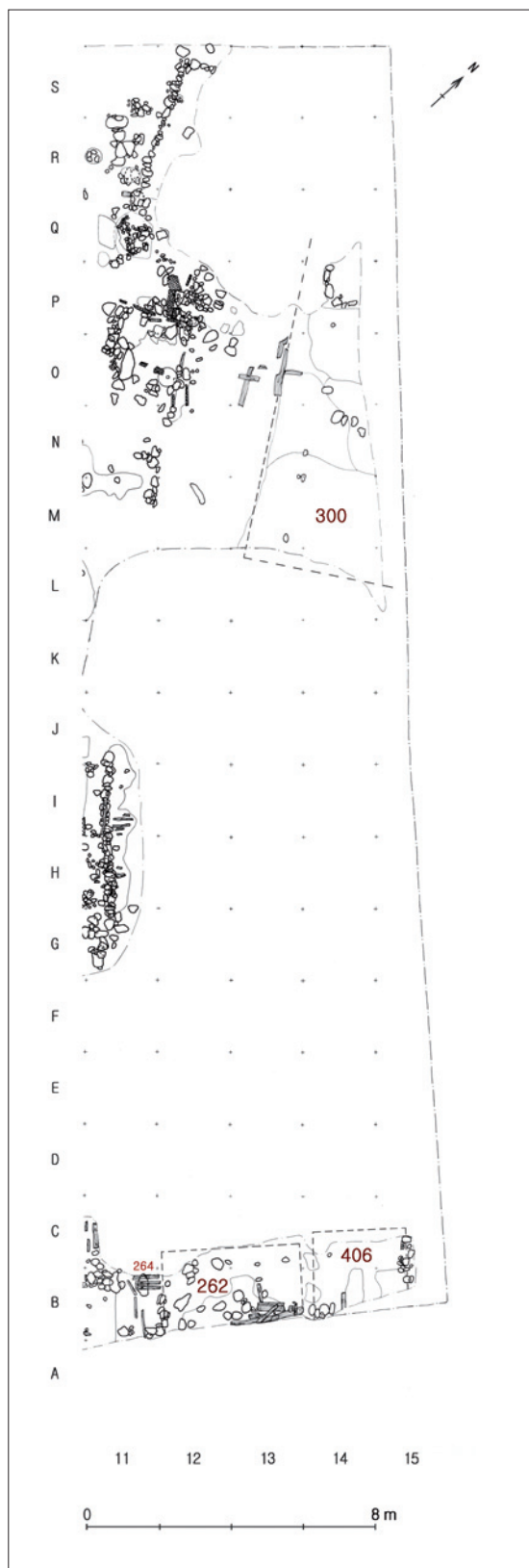
A 406 Hus, bod

Syllstensrad i nordost. Golv av jord och fläckvis med lera.

Fynd: sandsten beskriven som bakhäll (Fnr 28224), malsten, oidentifierade föremål av järn och kopparlegering, allmänt äldre svartgods, AIV och BI-gods.

Figur 105. Till vänster mitthärden A 141, tillhörig hus 141 på tomt IV fas 9. Omedelbart under denna ligger härd A 142 från fas 8. Syllen till höger tillhör hus 145 i fas 7 - en illustration till hur tunna de sena faserna kunde vara i tomternas bakre partier. Foto från öster.

Figur 106. Tomt V i fas 9.

Hus 300 A 300 Golvytor?

Ytor av påfört grus, sand och lerig jord som tolkats som golv.

Fynd: kalkstensfossil (Fnr 24942), guld-foliepärta, bärnstensring, sländtrissa av ben, bryne, järnföremål och föremål av kopparlegering, dubbelhelkam, vävtyngd, smärre mängder smidesslagg och hornspill, degelfragment, lerklining, allmänt äldre svartgods, AII, AIV och BIIä-gods.

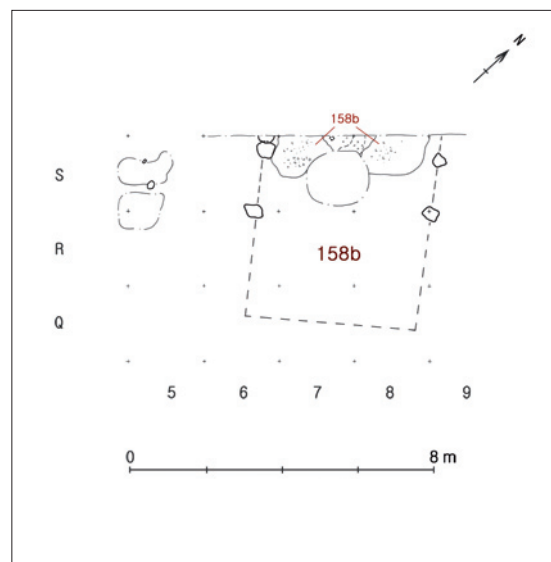
Tomter och hus i underfas 9b

Tomt III

Hus 158b; Mitthärdshus A 158 Lergolv/härd

Hus 158 utgjordes av två lergolv lagda nästan direkt på varandra, tillhörande underfaserna 9a och 9b. Enstaka syllstenar låg i de sydvästra och nordöstra vägglinjerna. Huset fortsatte åt nordväst, in i profilen och bortom schaktets nordvästra gräns.

Fynden är sammanlagda med fynd från fas 9a och fas 10.

Figur 107. Hus 158b på tomt III, fas 9b.

Figur 108. Huvudfas III - Fas 10, 1230 till 1260.

Fas 10, 1230 till 1260

Fas 10 sträcker sig från ca 1230 till ca 1260, och omfattar underfaserna 10a, 10b och 10c.

I detta skede var ytan mycket fragmentarisk och störd av sentida nedgrävningar och tomtstrukturen var till stora delar helt uttraderad. Därtill märks en infiltration av sentida föremål i fynddatabasen som understryker graden av störning och tunna och svårfångade kulturlager.

Tillräckligt mycket av tomterna fanns ändå kvar för att vi skall ana att vridningen norrut av de inre delarna av tomterna IV och V, som skedde i fas 8, kvarstod. Även tomt III började nu försiktigtvis följa med något i denna vridning.

De fragmentariska rester av hantverksbodar i zon I som fanns bevarade kan antyda att systemet med dubbla bodar mot Stora Gatan börjat luckras upp. I vart fall var hus 140a på tomt IV ett enkelt hus med en härd i mitten, och även huset 404 har tolkats som en enkel bod. Boden 140a var ett kammakeri med extremt tjocka hornspillslager och över 20 kg tillvaratogs vid grävningen. Någon förändring i funktion var således inte aktuell sedan föregående fas, och trädgårdsmästare Hahnes berättelse från 1920-talet förstärker bilden av storskaligt hornhantverk på platsen, då han påträffade stora mängder hornspill vid grävning på tomten. Aktiviteten i boden på tomt V var däremot vag och svårbestämd.

På tomt I uppträdde ett hus med en oväntad utbredning mot sydost, långt in på den yta som i alla tidigare faser upptagits av passage I. Strax norr om detta fanns ännu en vag syllstensrad. Hur passagera tett sig i övrigt är oklart då dessa saknades på den störda utgrävningsytan, förutom i utrymmet mellan husen 198 och 210 på tomt V, där en fingervisning ges om att både bredd och sträckning hos passage III harmonierade med tidigare faser. Några spår av sten- eller kavelbroläggningar fanns inte att studera i de trasiga lagren.

Tomter och hus i fas 10a

Tomt I

Hus utan nr

Ett fragmentariskt hus med en gles syll av kraftiga stenar i nordost. Huset har brunnit.

Fynd: sammansatt dubbelhelkam, lerklining, malsten av sandstenskiffer, järnföremål; bl.a. spik och nit, bryne, något hornspill, tegel, allmänt äldre svartgods och BI-gods.

Hus utan nr

Ett fragmentariskt hus med gles syll. Huset har brunnit. Anges i fasrapporten som en fortsättning av ovan beskrivna hus, men syllraden löpte inte i linje med syllen till detta.

Fynd: malsten av sandstenskiffer, järnföremål, bl.a. kniv, spik och nit, något lerklining, allmänt äldre svartgods, AII, BI, BIIy och CI-gods.

Tomt III

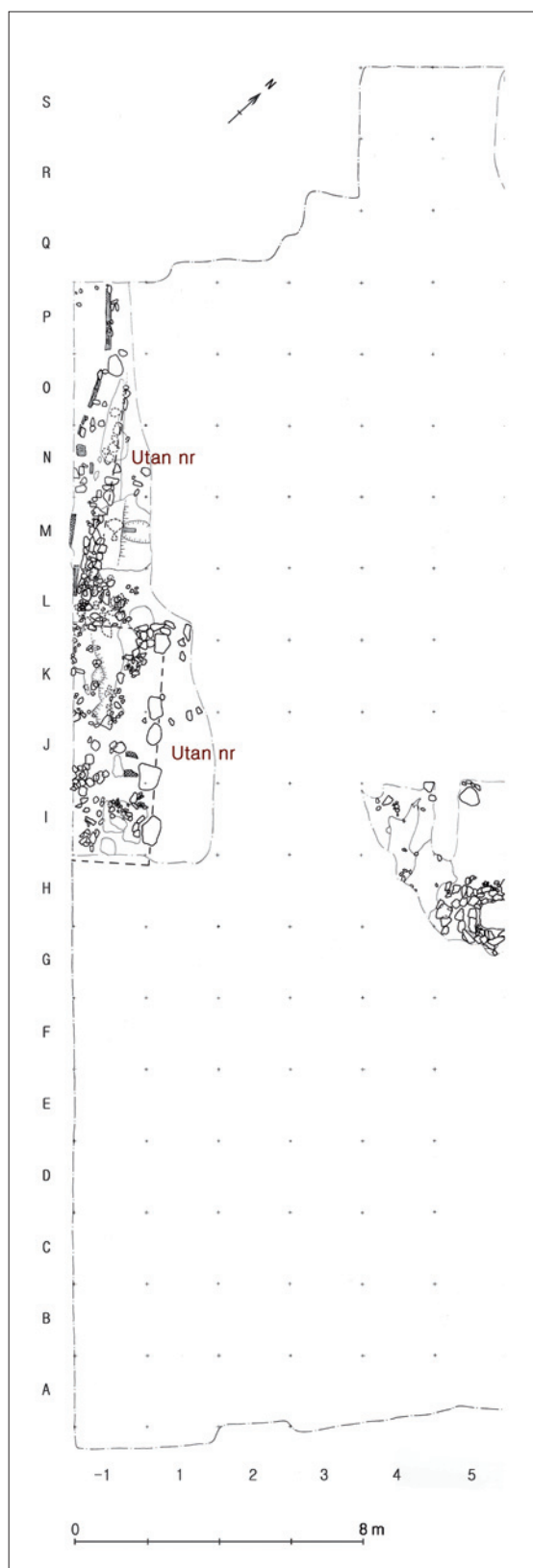
Hus 6/23; Hörnhärdshus

A 6 Stensyll/husgrund

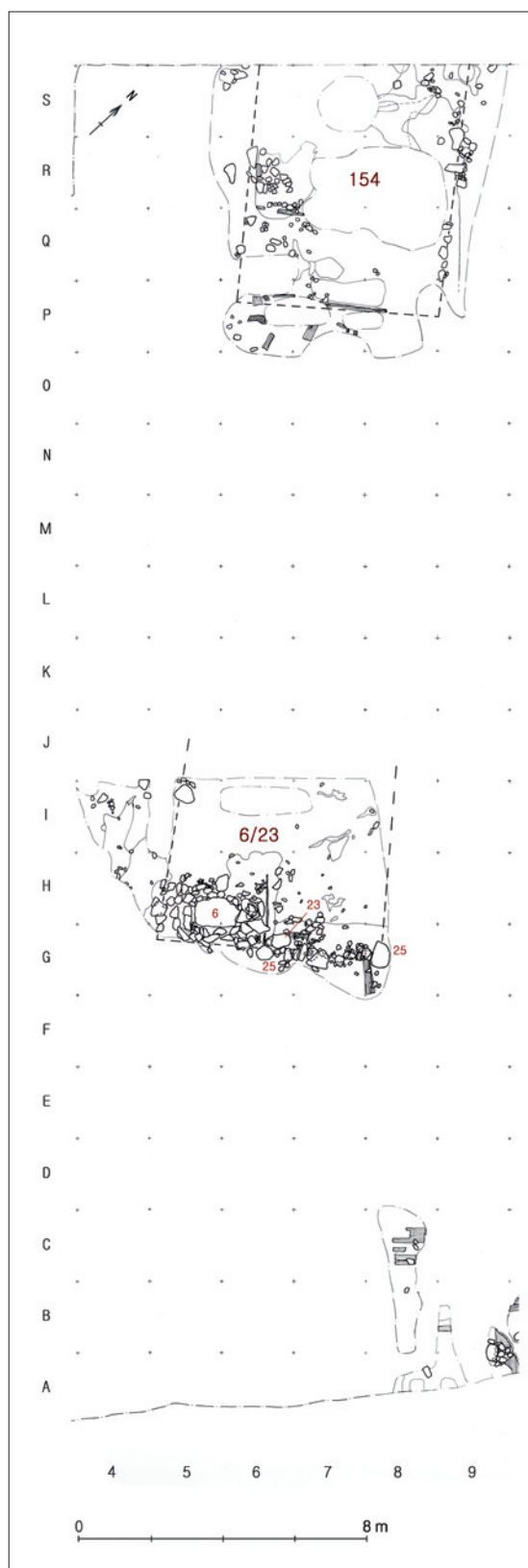
A 23 Syllstensrad

A 25 Syllstensrad

A 6 var en syllstensrad i sydväst och en ugn. Syllstensraden A 23/A 25 utgjorde sydostlig syll till huset, med en kraftigare hörnsten i öster och en tänkbar mittsten i den sydöstra vägglinjen. I anläggningsbeskrivningen omnämns en stolpskonig vid den sydöstra syllstensradens nordöstra ände, ett antal stenar placerade i cirkel. Huset hade jordblandat lergolv och en ugn i söder med en eventuell öppning mot nordväst, bestående av stenar i halvcirkel runt en stor härdplatta av en flat sten i mitten. I fasrapporten hänvisas till likheten med rökugnen i hus 48/52, fas 6.

Figur 109. Tomt I i fas 10.

Figur 110. Tomt III i fas 10.

Fynd: runben (Fnr 1291), glasingar (Fnr 453, 1401 och 3738), fragment av glasbägare (Fnr 2239 och 2240), kristusbild i horn (Fnr 2303), glaspärlor, guldfoliepärla, pilspets av järn (Fnr 1281), brodd, mejsel, sländtrissa av lera, oidentifierade järnföremål, brasförpackning, brynen, flera föremål av kopparlegering; bl.a. en sölja (Fnr 2228), mycket lerklining, nit, spik, något hornspill, degel, allmänt äldre svartgods, AII, BI, BIIy, BIIä, CI, CII samt ett hankfäste av fajans. I fyndmaterialet syns en infiltration av sentida fynd, som kritpipor och buteljglas.

Hus 154

A 154 Lergolv med syllstenar

Stensyll i nordost, möjligen anges den sydöstra avgränsningen av en planka. Ingen synlig härd. Huset försvann in i schaktkanten i nordväst.

Fynd: runben (Fnr 15591), halvfabrikat till långtandskam (Fnr 2490), glaspärla, sländtrissa av täljsten, stylus eller nål av ben, fragment av planglas, brynen, oidentifierade järnföremål, lerklining, större mängder hornspill, hornkilar, tegelfragment, allmänt äldre svartgods, AII, AIV, BI, BIIä, BIIy, CI.

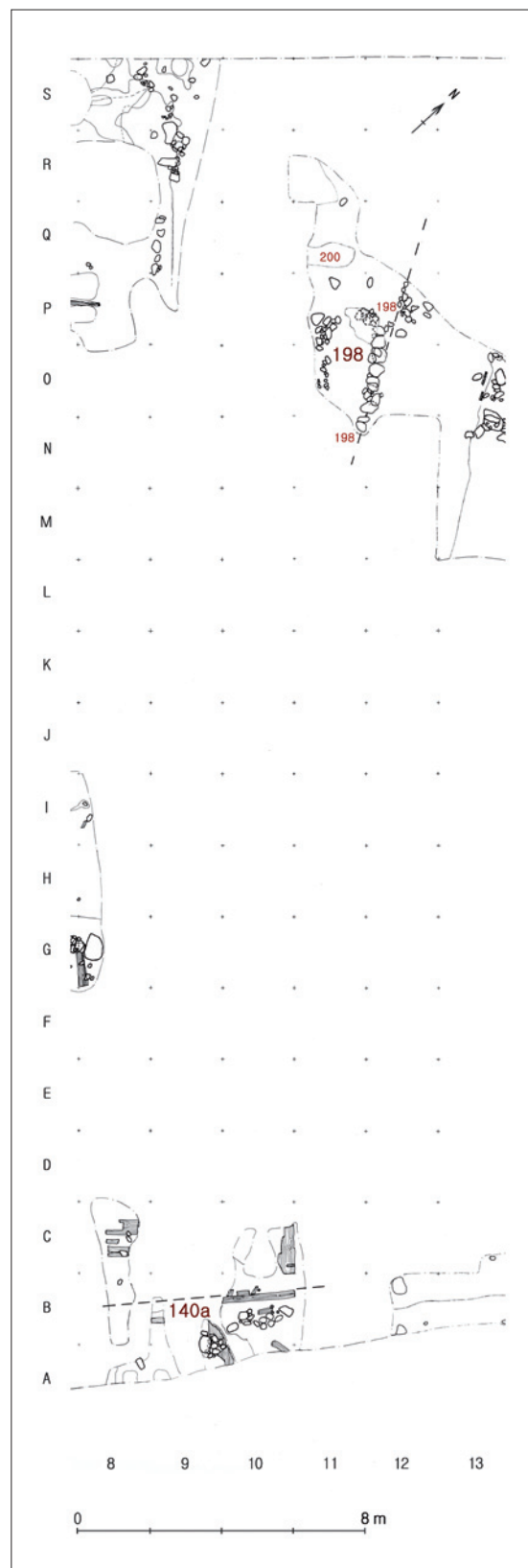
Tomt IV

Hus 140a; Bod, kammakeri

A 140 Härd med golv, Hus

En bod mot gatan. Avgränsades i nordväst av stockar i ruta B10. I mitten en härd med kantkedja som skadats i sydväst. Golvet bestod av smärre lerområden med kolinfiltration och har delvis varit träbelagt.

Fynd: flera föremål av kopparlegering varav en sölja (Fnr 29443) och en brakteat (Fnr 13472), glaspärlor, kalkbruk; varav Fnr 29479 anges som bemålat, mycket stora mängder hornspill och flera halvfabrikat till kammar, både dubbelhelkammar och sammansatta kammar, hornverktyg; mothåll och kilar, kopparlegering, brynen, deglar, smidesslagg och hasselnötter samt fragment av planglas, allmänt äldre svartgods, AII, AIV, BIIä, BIIy och andennegods. Hornspillslagen vattensållades.

Figur 111. Tomt IV i fas 10.

Hus 198

A 198 Syllstensrad

A 200 Lergolv

Tätt lagd syllstensrad i öster. Vagt lergolv som tunnats ut mot nordväst och sydväst och som delvis smet över syllen. Något orange sand fanns i den västra delen, en antydan till brand.

Tomt V

Hus 404

A 404 Syllstensrad

Spridda stenar, tre i NV-SO riktning i nordost samt två i sydväst. Inget golv. Området var stört av sentida aktiviteter.

Fynd: glasing, hornstylus, malsten av sandstenskiffer, kniv, bryne, något smidesslagg, något hornspill, AII och BIIä-gods.

Hus 201

A 201 Lergolv

Ca 0,1-0,15 m tjockt lergolv i rutorna O13 och O14, som avklingade mot passagen. Vid begränsningen mot denna fanns några syllstenar och strax sydväst därom låg spår av trä som tolkats som en eventuell syllstock.

Fynd: sammansatt enkelkam, spelpjäs av ben, bennål, lerklining, hornspill, hornkil, allmänt äldre svartgods, AII och AIV-gods.

Tomter och hus i underfas 10b

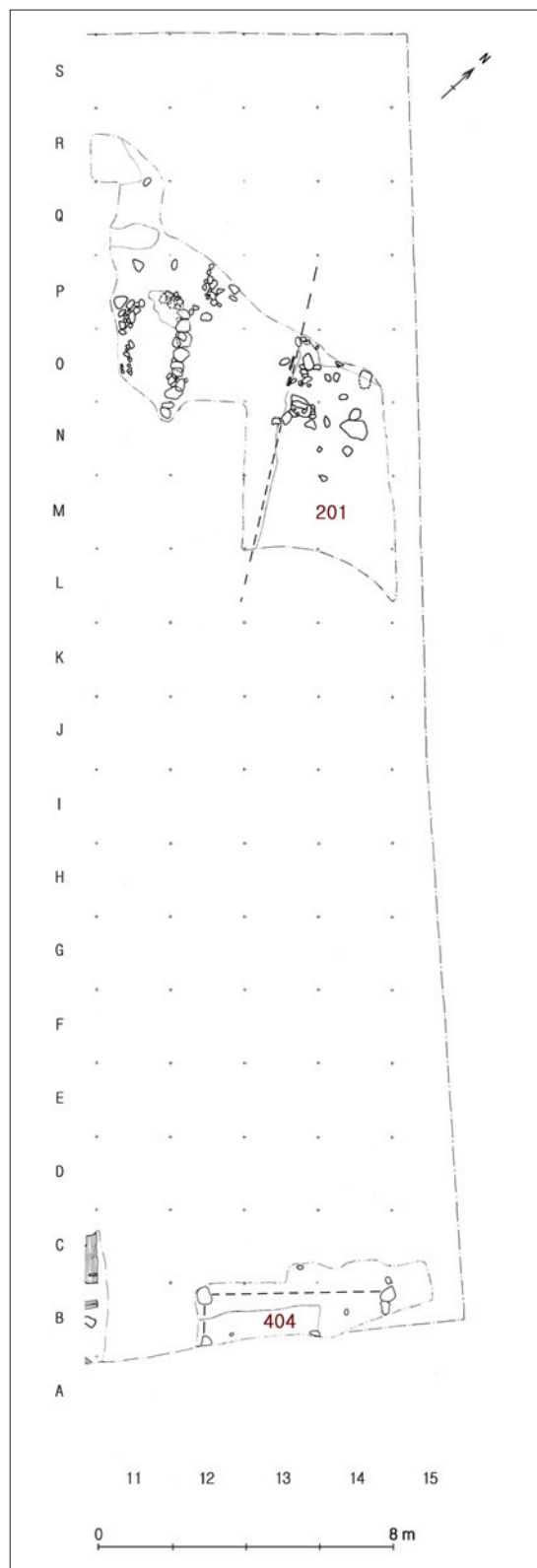
Tomt IV

Hus 140b; Bod, kammakeri

A 140 Hård med golv, Hus

Fragmentarisk golvrest i rutorna A-B8-9 med trärester.

Fynd: stora mängder hornspill, kammar och kamdelar, AII-gods.

Figur 112. Tomt V i fas 10.

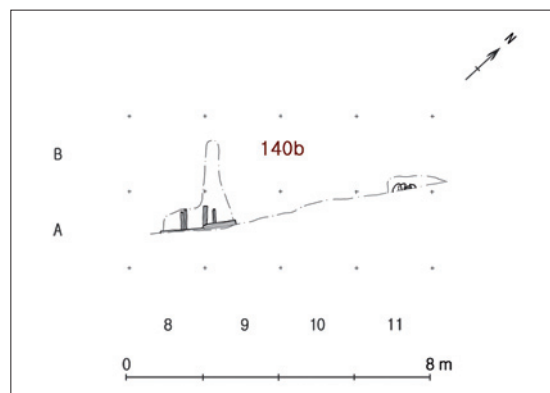
Tomt V

Hus 199

A 199 Lergolv

Lergolv ovan golv A 201 i fas 10a, delvis blandat med grus och småsten. Tjocklek ca 0,1 m. I öster fanns en rest av en bränd plank, som skiljde zonen av renare lera i sydväst från den grusigare i nordost.

Fynd: bärnsten, sländtrissa, dubbelhelkammar, skifferspill, lerklining, föremål i järn och kopparlegering, allmänt äldre svartgods, AII och CI-gods.

Figur 113. Hus 140b på tomt IV, fas 10b.

Tomter och hus i underfas 10c

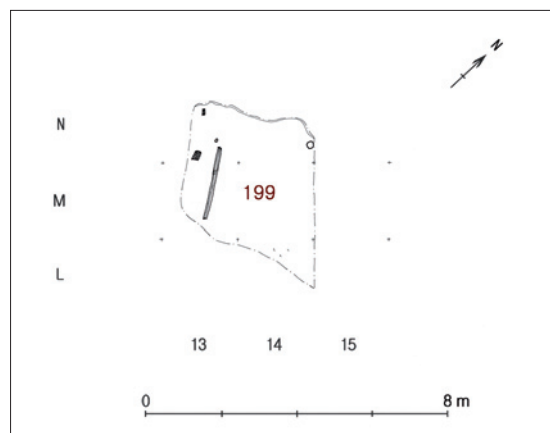
Tomt V

Hus 331; Mitthärdshus

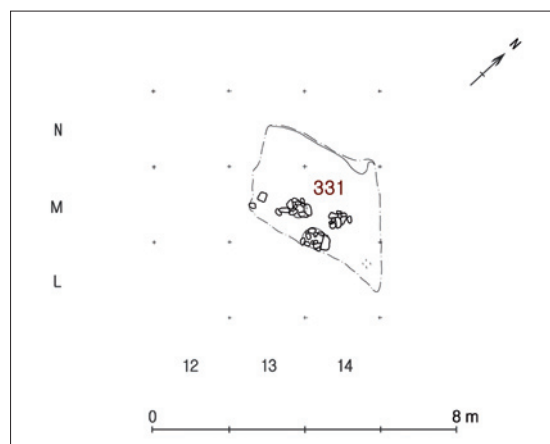
A 331 Lergolv m härd

Ett golv av 0,12 m tjock grå jordblandad lera. I ruta M13 fanns ett stort stenskott stolphål med förkolnat trä i. Härden var anlagd direkt på lergolvet och skadad av störningen i sydväst. I härdens närhet fanns förkolnad näver och golvet täcktes av ett tunt lager bränd sand/aska.

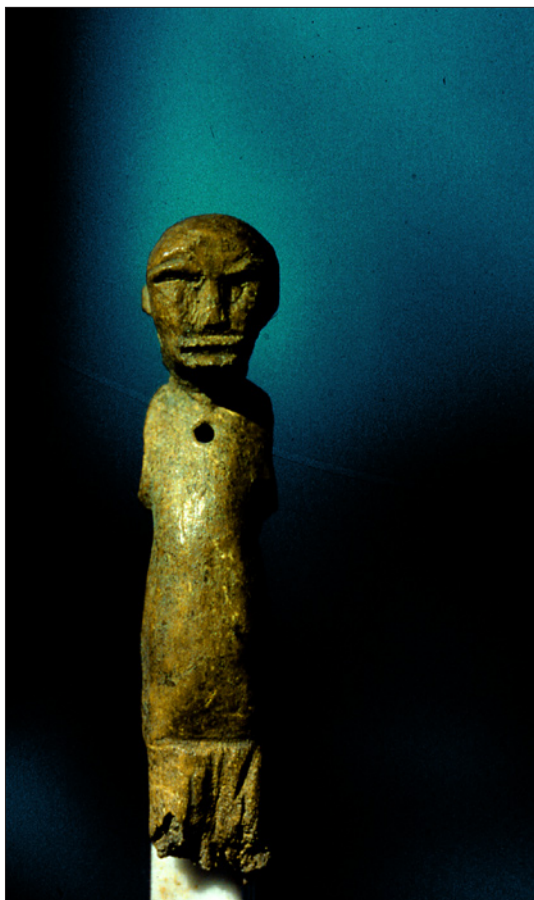
Fynd: malsten av sandstenskiffer, lerklining, fot till oljelampa i keramik och AII-gods.

Figur 114. Hus 199 på tomt V, fas 10b.

Figur 115. Hus 331 på tomt V, fas 10c.

*Figur 116. Kristusfigur, längd 48 mm,
Fnr 2303, fas 10, hus 6/23, tomt III.*